

WHO CARES

DE KUNST OM VAN RICHTING TE VERANDEREN

FLORIS ALKEMADE

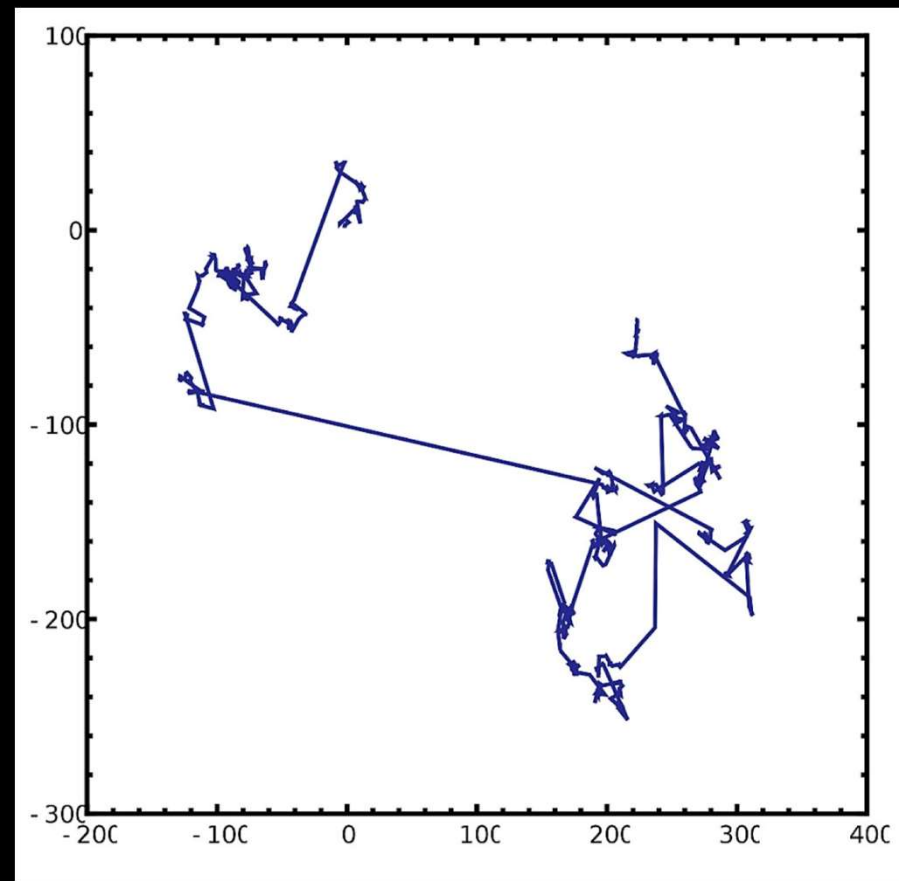

SENECA - CONGRES
13 SEPTEMBER 2023

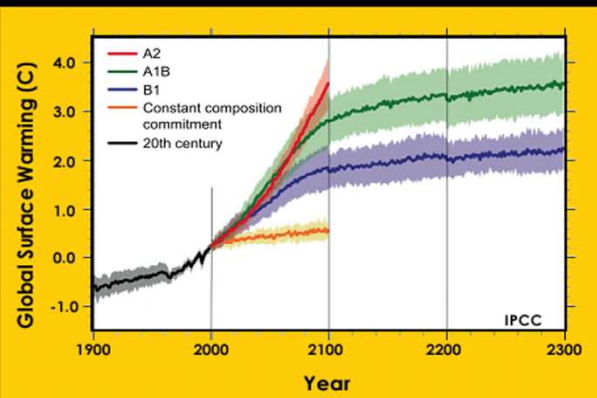

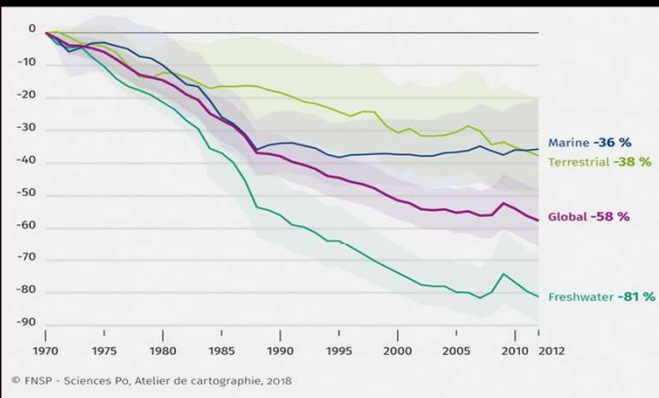
THE LEVY-WALK : THE SURVIVAL-PATTERN

DE KUNST OM VAN RICHTING TE VERANDEREN

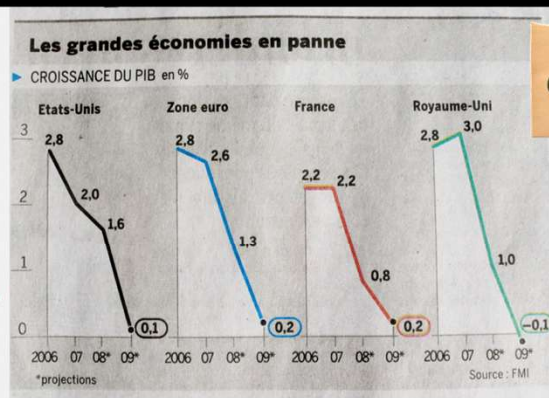

Klimaat verandering

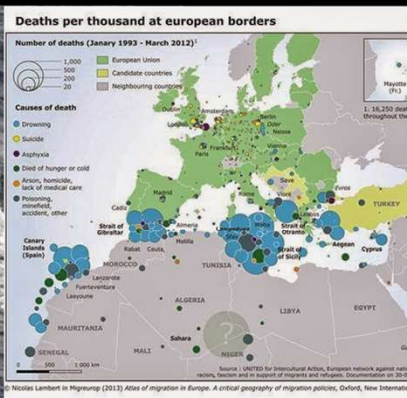
Afnemende biodiversiteit

Economische crisis

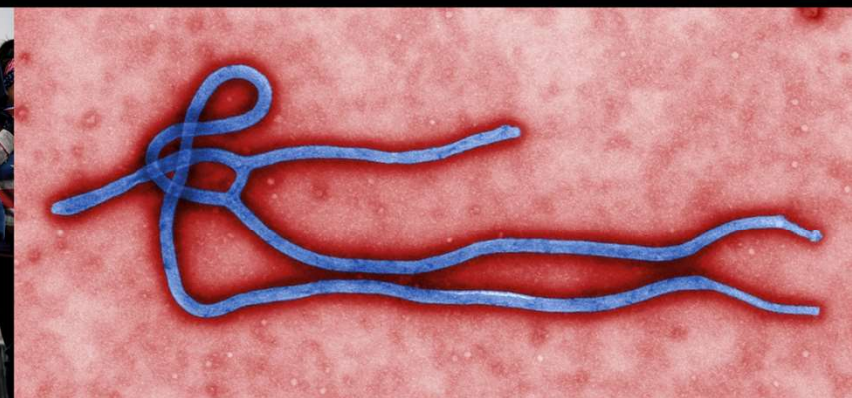
Internationale spanningen

Migratie en segregatie

Waanideeën

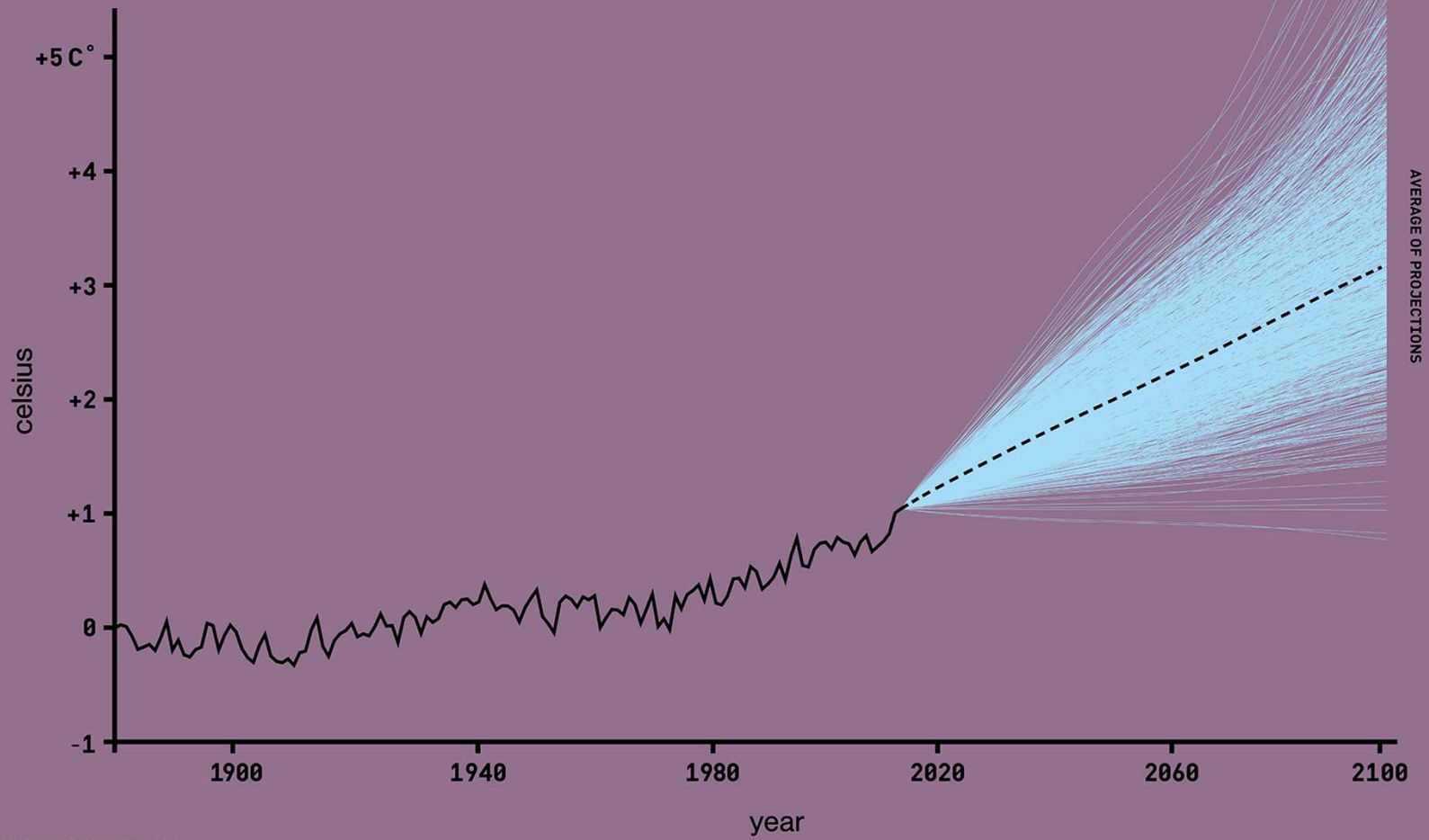

Infectieziektes

ONZE VOORUITGANG HEEFT DE VORM VAN EEN ALLESOMVATTENDE VERNIETIGING

Schicksalsfrage

Opinion only and not advice / Global temperature change compared to pre-industrial levels
Source: Reparameterized University of Washington, MIT Office of Global Health Policy

Hongersnood

FINANCIERINGSKRISIS

Meer mensen dan ooit op de wereld hebben honger

Terwijl de hongersnood wereldwijd toeneemt, zijn donaties voor voedselhelp met ongeveer de helft gedaald. „We voorzien dat 2024 nog nijpend zal zijn.“

Door onze redacteur **Jamila Meester**

AMSTERDAM. Wat doen vluchtelingen als ook het kamp waarin zij verblijven hen niet meer kan voeden? Jan Egeland, directeur van de Noorse-gaaf Wereldvoedselprogramma (WFP), zegt dat de wereld gemiddeld in augustus de door wereldwijde generatie van de Dinsdagse Republiek Congo en ontmoete daar vrouwen en kinderen die wegen voedselgebrek terugkeren uit een vluchtelingenkamp in Oeganda. Zij krijgen nog maar 30 procent van het voedsel dat ze eerder ontvingen, aldus de directeur tegen NRC. En dat was al net genoeg om te overleven. En dat levert op te veel terug de grens over. „Ze zelden dat ze leveren het land van hun voorvaders overleefden dan in een vluchtelingenkamp“, vertelt hij.

Het Wereldvoedselprogramma (WFP) noemt het een dramatische toestand. Mensen die acute voedselhelp nodig hebben worden geholpen, met name van miljoenen iets minder hulpbehoevende die ook gebruik aan voedsel al terug in die ernstigste categorie zullen belanden. Terwijl de honger recordhoogte bereikt, zijn donaties voor voedselhelp met ongeveer de helft gedaald. Er is minder geld, voor meer mensen met honger.

Wereldwijd leven er jaar 345 miljoen mensen in ernstige voedselonzekerheid. Dat is meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2020. Honderden miljoenen mensen lopen het risico op verslechterde honger. Conflict en instabiliteit blijven daarvoor de belangrijkste oorzaken, 70 procent

van de mensen die honger lijden, wonen in gebieden die worden geteisterd door oorlog en geweld.

Noordpasta Zo werd voedselhelp aan de Ethisiëse doelstaat Tigray, waar twee jaar lang nochtan wereldwijd honger VIF maanden geleden stopgezet omdat er een land van geweldige verwoestiging met een miljoen mensen.

Het WFP geeft van een „financieringscrisis“. De VN-organisatie heeft dit jaar slechts de helft aan donaties ontvangen van de 20 miljard dollar die nodig is. Daardoor is het WFP gebuigen reorganisatie op voedselhelp en financiële steun aan miljoenen mensen. Omzacht genoeg zijn de

landen waar de nood het grootst is, ook de landen waar financiering voor hulpprogramma's afneemt. Volgens het WFP zijn er in een maand 18 van de 86 landen waar de organisatie actief is hervattingen op zijn daar plannen voor, waaronder in Afghanistan, Syrië, Jemen en in meerdere landen in West-Afrika.

Afghanistan, Syrië, Jemen De gebieden die het WFP de komende maanden de meeste mensen honger lijden voorspelt in Afrika. Daarboven zijn dat Haiti, Jemen, Syrië en Afghanistan. Ze verhoogde het WFP in maart de voedseltoezien in Afghanistan verde van 75 procent naar 50 procent. In Syrië hadden 5,5 miljoen mensen die voor noodde afhankelijk waren van het WFP al een toename van 30 procent. In mei en juni verhoogde de organisatie zijn financiële hulp in de Palestijnse gebieden met 20 procent. In West-Afrika, waar de acute honger

toeneemt, worden de meeste landen geconfronteerd met uitgebreide rampenbestrijdings, met name de zwaarste crisisprogramma's: Burkina Faso, Mali, Tsjad, de Centraal-Afrikaanse Republiek, Nigeria, Niger en Kameroen.

„Het is duidelijk dat de hulpbehoeften, zowel in Europa als in de Verenigde Staten, niet zijn waar ze waren in 2022 en 2023“, en WFP-directeur Carl Skau tijdens een recente persconferentie. Onder meer Italië, Zweden en het Verenigd Koninkrijk verminderen hun financiële bijdragen. De humanitaire behoeften gingen naar 2023 „alhoewel het dak“ aldus Skau, alhoewel via de mondiale effecten van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne.

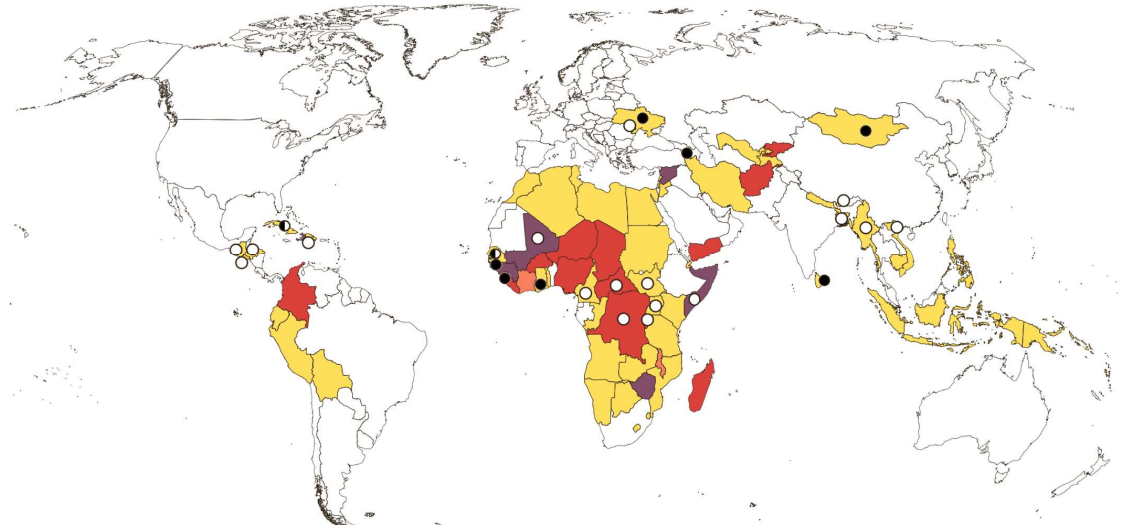
Anderen wijzen voor honger zijn klimaatverandering, rampen, aanhoudende inflatie van de voedselprijzen en de toenemende schuldenlast van landen, „die behoeften blijven groeien“, zei hij „maar de financiering droogt op. Dit we voorzien dat 2024 nog nijpend zal zijn.“ Hij dringt erop wereldwijde op maatgerichte te geven aan humanitaire financiering en te investeren in langetermijnoplossingen voor conflicten, armoede en onveiligheid.

Oké Egeland benadrukt dat er meer druk moet komen op de donoren. „Al-Sjari Arabië miljarden kan uitgeven aan voedselhelp en Italiaan aan expeditie naar de man, kunnen zij ook de kinderen van Congo voeden.“

Zilver 17 van de 20 miljoen mensen zijn aangetroffen op voedselpakketten en humanitaire hulp.

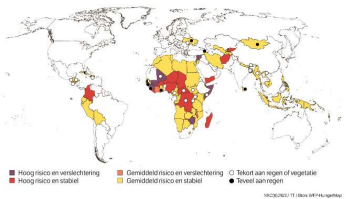
Honderden miljoenen mensen wereldwijd lopen het risico op verergerde honger Voedselonzekerheid in de wereld

- Hoog risico en verslechtering
- Hoog risico en stabiel
- Gemiddeld risico en verslechtering
- Gemiddeld risico en stabiel
- Tekort aan regen of vegetatie
- Teveel aan regen

NRC060923 / TT / Bron: WFP-HungerMap

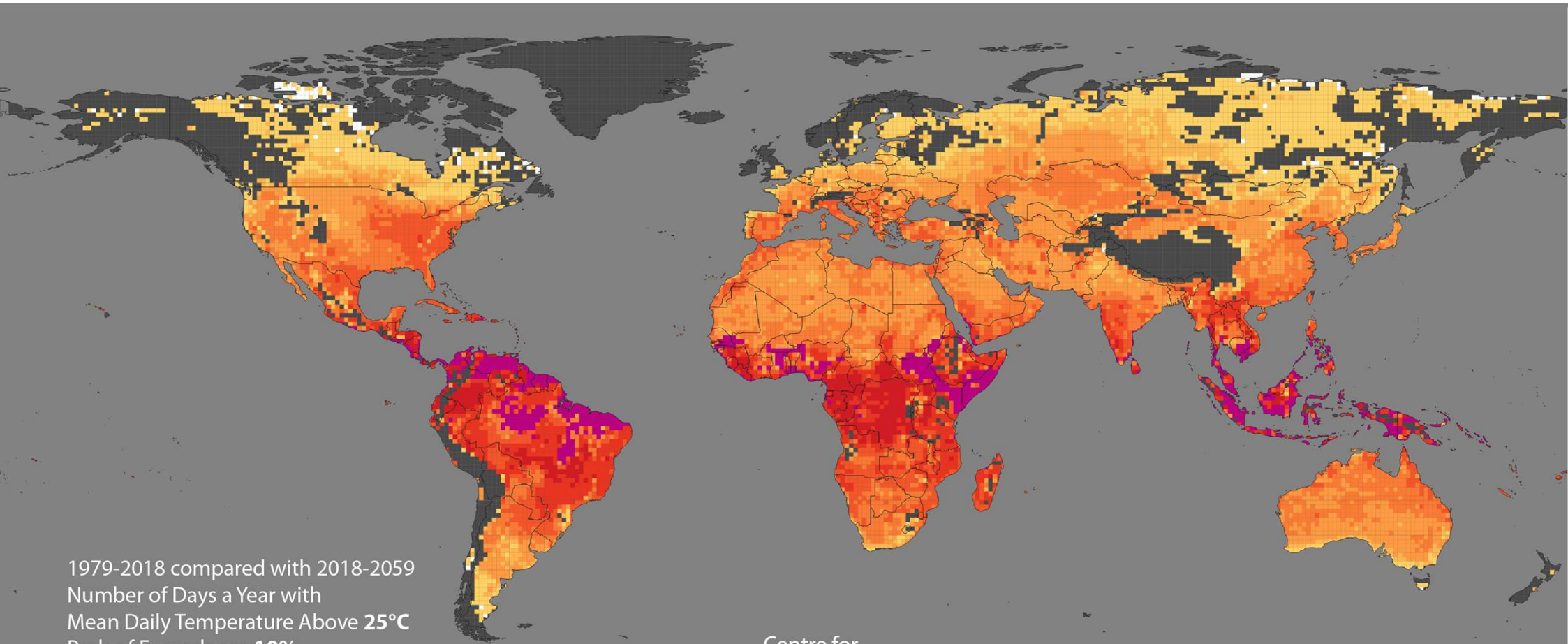
Honderden miljoenen mensen wereldwijd lopen het risico op verergerde honger Voedselonzekerheid in de wereld

- Hoog risico en verslechtering
- Hoog risico en stabiel
- Gemiddeld risico en verslechtering
- Gemiddeld risico en stabiel
- Tekort aan regen of vegetatie
- Teveel aan regen

SINDS 2020 VERDUBBELING AANTAL MENSEN IN VOEDSELONZEKERHEID

1979-2018 compared with 2018-2059
 Number of Days a Year with
 Mean Daily Temperature Above **25°C**
 Prob of Exceedance **10%**
 Observed weather records vs Climate Model View CMIP5 RC4.5

Change in Number of Days a Year

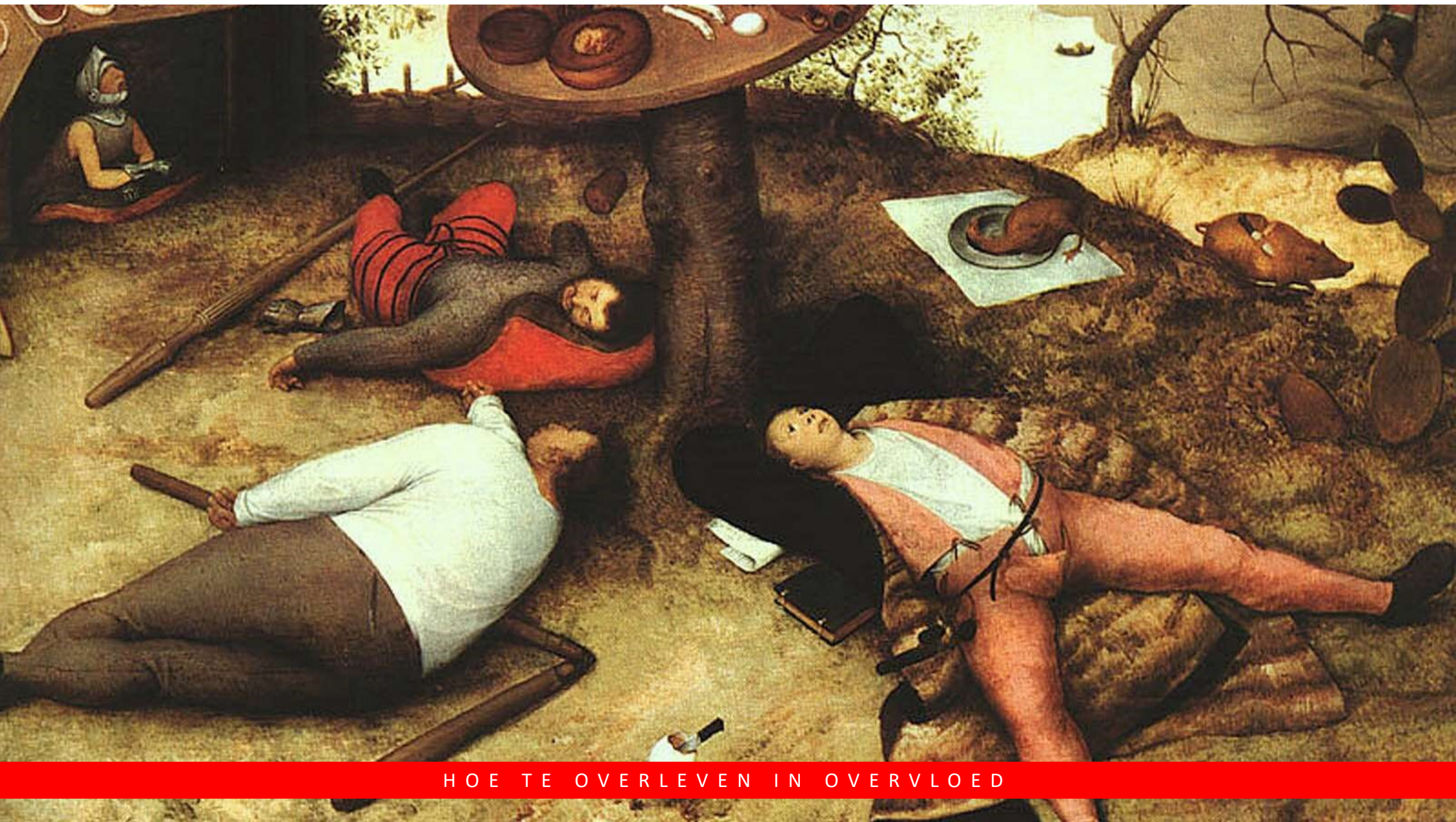

Centre for
Risk Studies

KLIMAAT : VOOR 2.3 MILJARD MENSEN DE VRAAG : HOE TE OVERLEVEN

HOE TE OVERLEVEN IN OVERVLOED

Advertenties · staafmixer kopen

 <p>Blokker BL-11302 Staafmixerset 500W</p> <p>€ 19,99 Blokker.nl Was € 28 +€ 4,99 verzendko...</p>	 <p>Moulinex Quickchef 3in1 DD655810 - Staafmixer</p> <p>€ 55,00 bol.com Gratis verzending</p>	 <p>Moulinex Quickchef DD65J8 - Staafmixer</p> <p>€ 70,99 bol.com Gratis verzending</p>	 <p>Tefal Hb6568 Staafmixerset Quickchef 1000w</p> <p>€ 59,99 Blokker.nl ★★★★★ (330) Gratis verzending</p>	 <p>Staaftmixer - 15500 / 20500 rpm - Promoline</p> <p>€ 102,79 Gooshoreca.nl +€ 12,50 verzendk...</p>	 <p>Moulinex Quickchef 3 in 1 Staafmixer - DD6A58</p> <p>€ 56,19 bol.com Gratis verzending</p>	 <p>Moulinex DD655D10 - Staafmixer- RVS</p> <p>€ 53,79 bol.com Gratis verzending</p>	 <p>Moulinex EasyChef DD451110 - Staafmixer</p> <p>€ 36,15 bol.com Gratis verzending</p>	 <p>Blokker BL-11301 Staafmixerset 300w</p> <p>€ 17,99 Blokker.nl ★★★★★ (234) +€ 4,99 verzendko...</p>	 <p>Bosch Staafmixer</p> <p>€ 49,90 Amazon.nl Was € 67 Gratis verzending</p>	 <p>Moulinex Staaft Mixervoet DD65S810, DD65J827,...</p> <p>€ 13,49 Onderdelenhuis.nl +€ 5,95 verzendko...</p>	 <p>Blokker staafmixerset BL- 11302 - RVS</p> <p>€ 24,99 bol.com Gratis verzending</p>	 <p>Springlane Stabmixer Sam inkl. Küchenmaschine, 800W, Smart...</p> <p>€ 89,90 Springlane.nl Gratis verzending</p>	 <p>Staaftmixer Quickchef 3 in 1 DD655810 MOULINEX...</p> <p>€ 99,99 La Redoute +€ 2,99 verzend...</p>
--	--	---	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

 Moulinex Quickchef 3in1... bol.com · Op voorraad	 Moulinex EasyChef DD655810... bol.com	 Moulinex Staaftmixer D655810... otto.nl · Op voorraad	 Moulinex Quickchef DD655810... bol.com · Op voorraad	 Easychef Staafmixer ... moulinex.be	 MOULINEX QUICKCHEF DD65J810 DD65J810 moulinex.be	 Staaftmixer / hakmolen ... bol.com · Op voorraad	 MOULINEX - STAAFTMIXER QUICKCHEF - DD655810 onderdelenhuis.be · Op voorraad	 Moulinex Staaftmixer 3-in-1 D655810 artencraft.nl · Op voorraad	 Moulinex Powelix Life ... bol.com	 Moulinex Staaftmixer D655810 otto.nl · Op voorraad	 Moulinex DD1001 Turbomixer staafmixer-specialist.nl · Uitver...
 Infiny Force 4 in 1 Staafmixer... moulinex.be	 Moulinex Quickchef DD655810... bol.com · Op voorraad	 Moulinex Steelforce D655810... bol.com	 Moulinex Staaftmixer Q655810... artencraft.be · Op voorraad	 Moulinex staaftmixer fo655810... voordeelmuis.nl	 InfinyPro Staafmixers Mo655810... moulinex.be	 Moulinex staaftmixer Turbo655810... blokker.nl	 Moulinex Staaftmixer Soleil DD471A10 ... artencraft.be	 Moulinex Infiny Force Ultimate... amazon.nl	 Moulinex staaftmixer 3 in 1 DD953D10 excellent.be · Op voorraad	 moulinex staaftmixer 350watt toolsentoys.nl · Op voorraad	 Moulinex Quickchef 3in1... bol.com

Advertenties · staafmixer kopen

 Braun Mq5237bk Staafmixerset Multiquick 5 Vario	 Moulinex mixervoet Klein huishoudelijk, MS-650444	 Groupe-seb A65B17 mixstaaf	 Dynamic Staafmixer Dynamix DMX 160	 Moulinex DD4521 Easychef, 2-in-1 dompelmixer met	 Moulinex Quickchef DD65H8 - Staafmixer	 Braun Multiquick 5 Vario MQ 5235 Sauce	 ProfiCook Staafmixer 1000 W zilver PC-SM 1094	 ProfiCook SM 1094 - staafmixer - 1000 Watt - extra lange	 Staaftmixer Retro rood - Met standaard -	 HEMA Staafmixer	 Bourgini 22.1004 Hand/staaftmixer 400w	 Moulinex Multi Moulinette AT710110 -	 Bosch MSM661 ErgoMixer
---	--	--	---	---	---	--	--	---	---	--	---	---	--

BOL.COM 400 STAAFTMIXERS - 22 MILJOEN PRODUCTEN - AMAZON 600 MILJOEN PRODUCTEN

Blokker.nl PartsNL FixPart.nl HorecaStyle.nl Amazon.nl bol.com vidaXL.nl bol.com bol.com hema.nl Blokker.nl bol.com bol.com

CH-CH-CH-CHANGES!

echt complete bril
zonder voorwaarden

ALIBABA : 583.000 PRODUCTEN / S

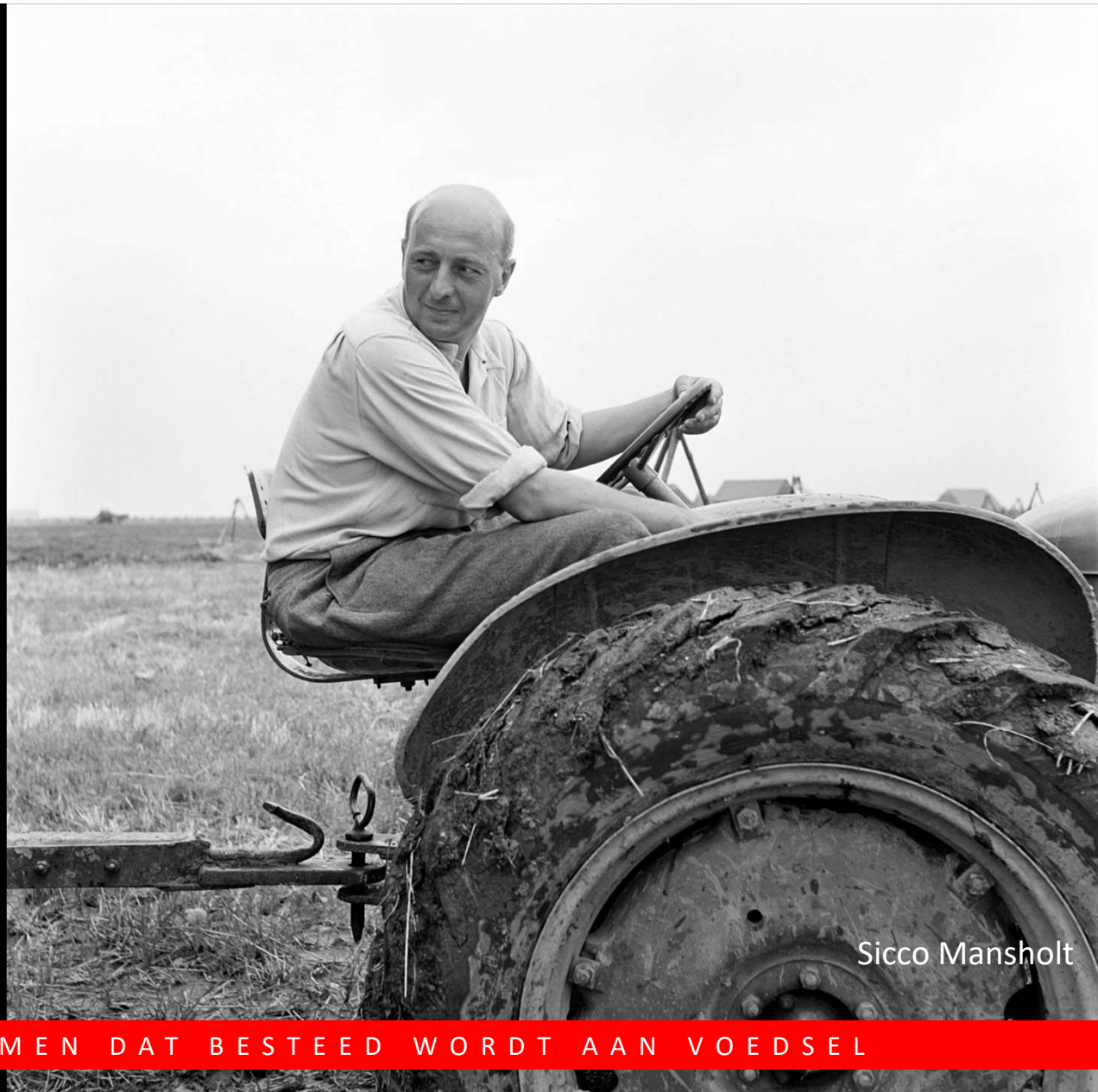

ONZE LEVENS INRICHTEN ZONDER EEN SPOOR VAN VERWOESTING

1850	70%
1890	50%
1950	39%
1969	24%
2017	11%

Sicco Mansholt

PERCENTAGE VAN HET INKOMEN DAT BESTEED WORDT AAN VOEDSEL

Het platteland stort in

'Overal ter wereld is diep respect voor de Nederlandse landbouw'

Zomerrubriek De Pluim - Jaloerse blikken uit het buitenland

In Nederland mogen we dan kritisch zijn op energieuw slurpende groentekassen en in het buitenland kijken ze daar heel anders naar. Overal is er respect voor de expertise van Nederlandse bloemen en planten. Dat gaat heel ver

Door: Mac van Dinther 12 augustus 2017, 17:50

Veel melkveeboeren willen stoppen

21-02-2017, 16:27 ECONOMIE

'Nederlandse boeren hebben laagste milieu-impact ter wereld'

DI 1 AUGUSTUS, 06:00 BINNENLAND, ECONOMIE

Krotten op het platteland

Waaronder staan in Nederland zo veel megastallen?

DI 15 AUGUSTUS, 16:08 BINNENLAND

In Nederland zijn ongeveer 106 miljoen kippen, 12,5 miljoen varkens en 4,3 miljoen koeien. Aardig wat voor een klein land, en dat is een van de redenen waarom we de dieren in megastallen stoppen.

Tussen de wanhopige boeren: 'Als jij weet wat ik moet doen, zeg het me!'

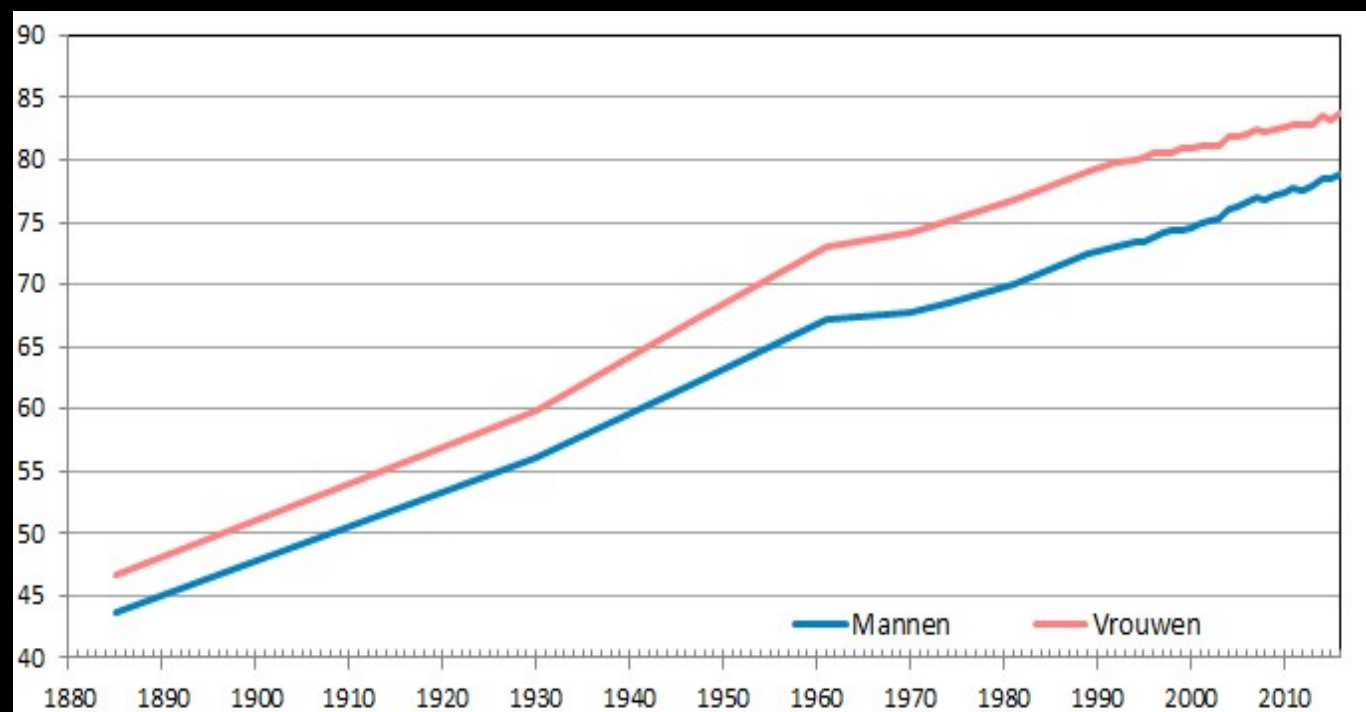
"Ik hoor al wat grommen in de verte", zegt melkveehouder Ard van Calis grinnkend. De ongeveer 250 hoofden voor het provinciehuis in Den Bosch draaien richting de straat. Luid brommend tuffen zes tractoren het plein op.

YVON JASPERS ONDER VUUR
Nekt reclame BZV-icoon?

ONZE LANDBOUWCRIISIS ALS SYMPTOOM VAN EEN GROTER VERHAAL

1850 37 j
1890 46 j
1950 67 j
1969 73 j
2017 81 j

GEMIDDELTE LEVENSV ERWACHTING

AMSTERDAM

Thuiszorg staat onder grote druk: "De hele zorgketen loopt vast"

15 december 2021, 07.00 uur · Aangepast 15 december 2021, 07.19 uur · Door Martine Bakker

Net als de ziekenhuiszorg en verpleegzorg staat op dit moment ook de thuiszorg in Amsterdam zwaar onder druk. Niet alleen corona is daar debet aan, maar ook een nijpend personeelstekort. "Het gebeurt dat we niet elke dag kunnen komen voor een wond, dan

Kids Week
DIT EN MEER
LEES JE IN
KIDSWEEK

actiz Onze missie CAD Publicaties Academie Over Actiz Nieuws Agenda Contact Mijn Actiz Inloggen

'De zorg loopt nu al vast, terwijl het ergste nog moet komen'

Kopieer de link

NOS Nieuws · Dinsdag 17 mei 2022, 05:00

'Zorg moet rigoureu veranderen', luidt boodschap campagne Zorginstituut

ZORGVISIE Vakinformatie Events & Opleidingen Service Partners

HOME / ACHTERGROND / KUIPERS: ZONDER NIEUW PREVENTIEAKKOORD GALA LOOPT DE ZORG VAST

PREVENTIE 06 FEB 2023 5553 KEER GELEZEN Opslaan Reacties 2 Delen PREMIUM

Kuipers: 'Zonder nieuw preventieakkoord GALA loopt de zorg vast'

Bart Kiers Frits Baltesen

De drie VWS-bewindslieden, gemeenten, zorgverzekeraars en GGD'en willen met het Gezond en actief leven akkoord (GALA) preventie een boost geven. In een gezamenlijk interview leggen de ministers Kuipers en Helder en staatssecretaris Van Ooijen uit hoe GALA een zorginfarct moet voorkomen en de druk op huisartsen, wijkverpleging en de SEH moet verminderen. 'GALA maakt preventie niet meer vrijblijvend.'

Trouw VERDIEPING DUURZAAMHEID/ECONOMIE RELIGIE/FILOSOFIE OPINIE CULTUUR/MEDIA PODCASTS ACHTERPAGINA

Dementie

Dementiezorg loopt vast, drastisch ingrijpen geboden

De zorg voor mensen met dementie schiet tekort en dreigt vast te lopen. De zorg moet professioneler, beter en centraal worden georganiseerd.

INTERVIEW MARIAN KALJOUW

De zorg staat voor een grotere verandering dan ooit tevoren: 'Alles blijven doen, wat we doen, dat kán niet meer'

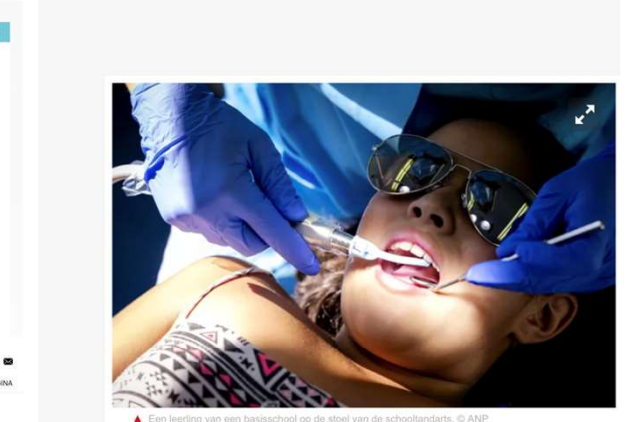
De zorg moet radicaal veranderen, zegt Marian Kaljouw bij haar afscheid als bestuursvoorzitter van de Nederlandse Zorgautoriteit. Om de toegankelijkheid te behouden, moeten er 'harde keuzen' worden gemaakt.

Michiel van der Geest 21 maart 2023 05:00

Weer de komende dagen TV-Gids Digitale Krant Shop

AD NIEUWS REGIO SPORT SHOW PLAY PODCAST PUZZEL

Binnenland Buitenland Politiek Economie Bizar Wetenschap Reizen Opinie

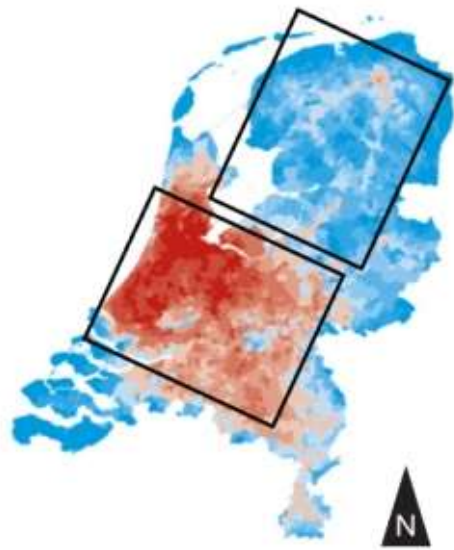
Pleidooi voor drastische omslag zorgstelsel: 'Koppel zorgpremie aan

Joop

Welke minister durft het huidige zorgsysteem failliet te verklaren?

ONZE ZORGCRIJS ALS SYMPTOOM VAN EEN GROTER VERHAAL

DE MIDDENSTAD : 10 MILJOEN INWONERS IN 100 X 125 KM

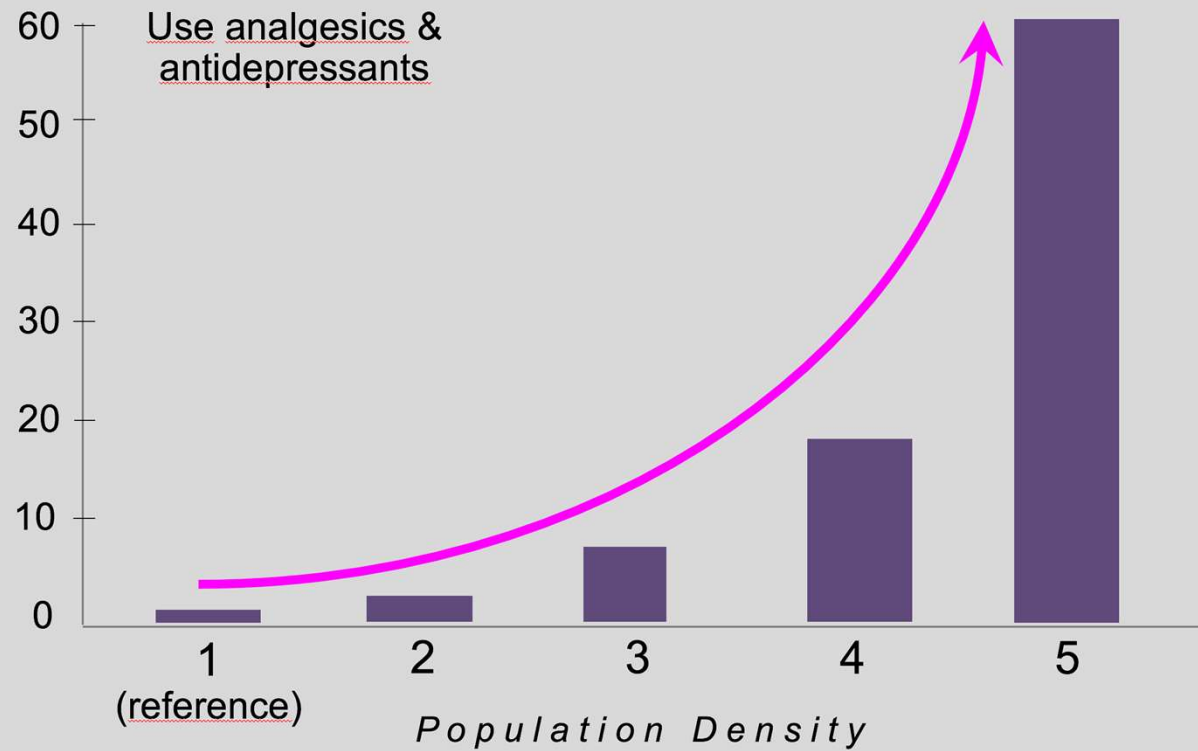
TOPTIEN **GELUKKIGSTE LANDEN**

210317 © de Volkskrant - tb. Bron: World Happiness Report 2017

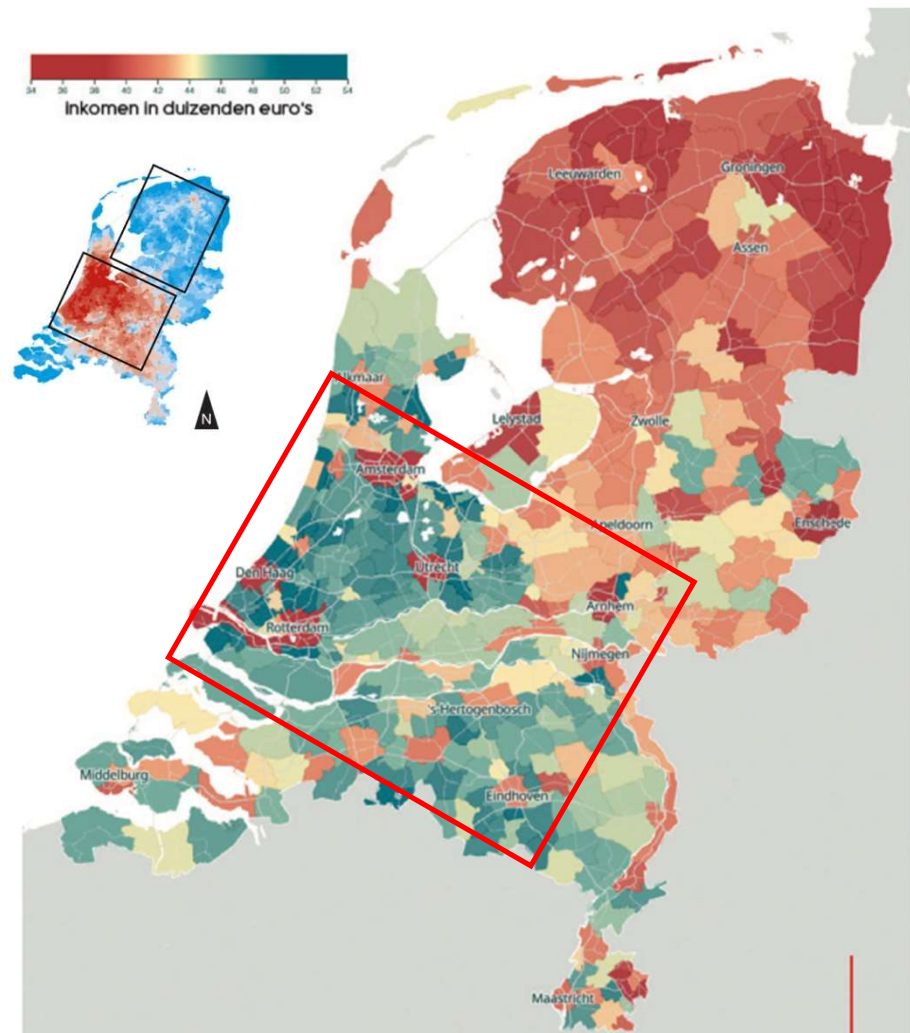
Urban-Rural Physical Divide

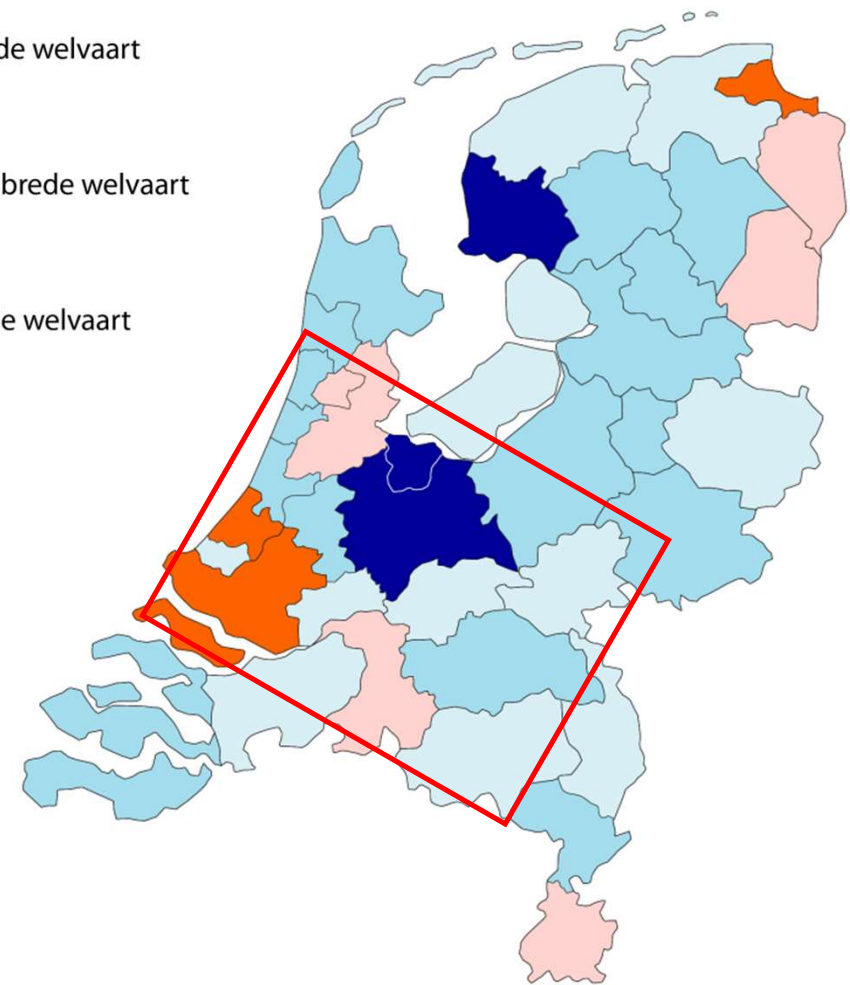
Leue et al, 2012

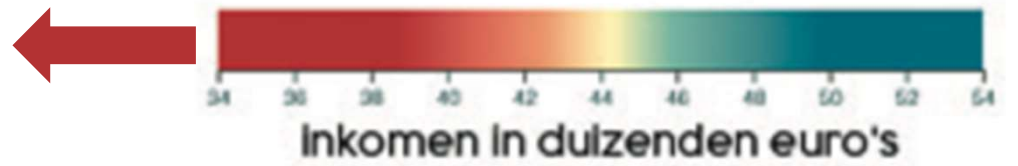

- Hoogste brede welvaart
- Gemiddelde brede welvaart
- Laagste brede welvaart

INKOMEN VERSUS BREDE WELVAART

Ten eerste

10.00 UUR MEENYARD EN MAY

2000 WILFURGEMEESTER

De Israëlische premier Netanyahu ontmoet op donderdag met de VS in Londen zijn Amerikaanse collega May

De Haagse gemeenteraad gaat met welkethuis of knoewereld voorvragen als burgemeester

REPORTAGE PROBLEEMKINDEN OVERVECHT

Op de glijbaan van ongezondheid

Huisartsen uit achterstandswijken zijn vandaag in Den Haag om bij de minister te pleiten voor ruimer budget. In Overvecht, de 'ongezondste wijk van Nederland' is te zien hoe overbelast de dokter is. 'Het bord is echt vol'

Beide van den Berg

Overvecht is de meest achterstandswijk van Nederland. De patiënten komen vaak te laat op hun afspraak en worden vaak niet behandeld. Het is een wijk met veel problemen, zoals een hoge werkloosheid, een laag inkomen en een hoge criminaliteitscijfer. De huisartsen in Overvecht zijn vaak overbelast en hebben moeite om hun patiënten te behandelen.

De wijk Overvecht van Postbuswijken Overvecht.

Huisartsen uit achterstandswijken zijn vandaag in Den Haag om bij de minister te pleiten voor ruimer budget. In Overvecht, de 'ongezondste wijk van Nederland' is te zien hoe overbelast de dokter is. 'Het bord is echt vol'

Ingrijpingsplan gaat niet alleen fuseren, maar ook in je lijf, dus ga je naar de dokter

Jeugdigen van West
Twee in de Overvecht

Overvecht is de meest achterstandswijk van Nederland. De patiënten komen vaak te laat op hun afspraak en worden vaak niet behandeld. Het is een wijk met veel problemen, zoals een hoge werkloosheid, een laag inkomen en een hoge criminaliteitscijfer. De huisartsen in Overvecht zijn vaak overbelast en hebben moeite om hun patiënten te behandelen.

Overvecht is de meest achterstandswijk van Nederland. De patiënten komen vaak te laat op hun afspraak en worden vaak niet behandeld. Het is een wijk met veel problemen, zoals een hoge werkloosheid, een laag inkomen en een hoge criminaliteitscijfer. De huisartsen in Overvecht zijn vaak overbelast en hebben moeite om hun patiënten te behandelen.

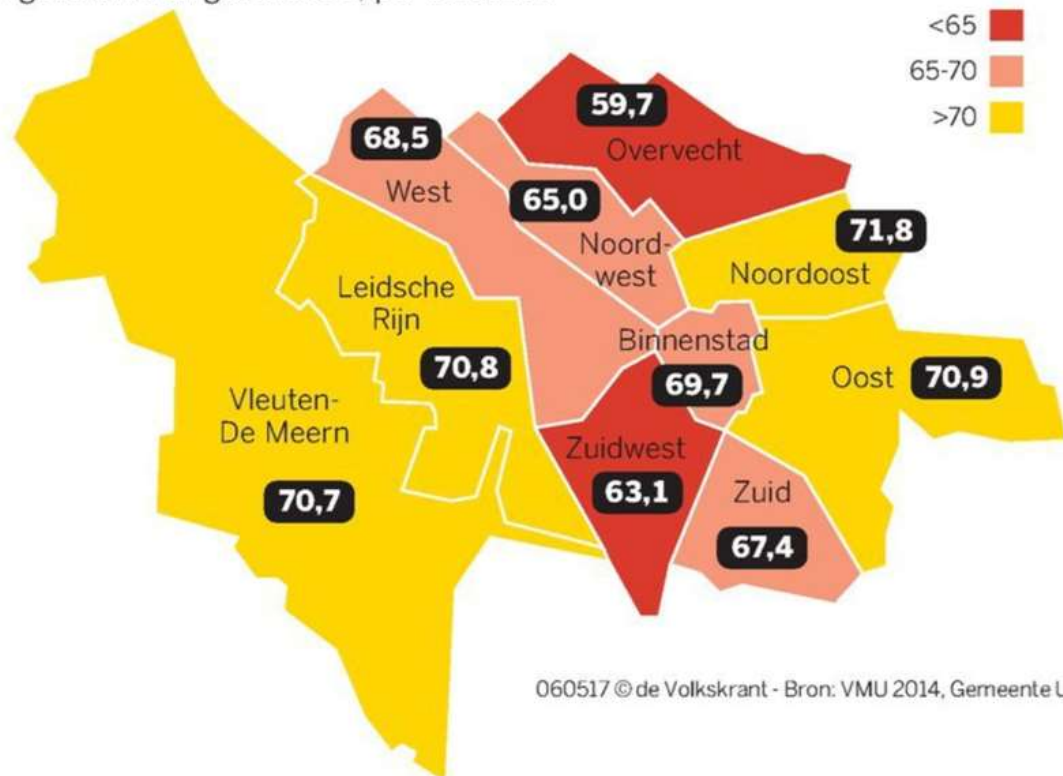
LEVENSVORWACHTING UTRECHT

Overvecht is de meest achterstandswijk van Nederland. De patiënten komen vaak te laat op hun afspraak en worden vaak niet behandeld. Het is een wijk met veel problemen, zoals een hoge werkloosheid, een laag inkomen en een hoge criminaliteitscijfer. De huisartsen in Overvecht zijn vaak overbelast en hebben moeite om hun patiënten te behandelen.

LEVENSVORWACHTING UTRECHT

In goed ervaren gezondheid, per stadsdeel

060517 © de Volkskrant - Bron: VMU 2014, Gemeente Utrecht

Rotterdam Westersingel en Mauritsweg

1862 SINGEL IN ROTTERDAM ALS REMEDIE TEGEN CHOLERA

1901 DE WONINGWET

WETHOUDER WIBOUT

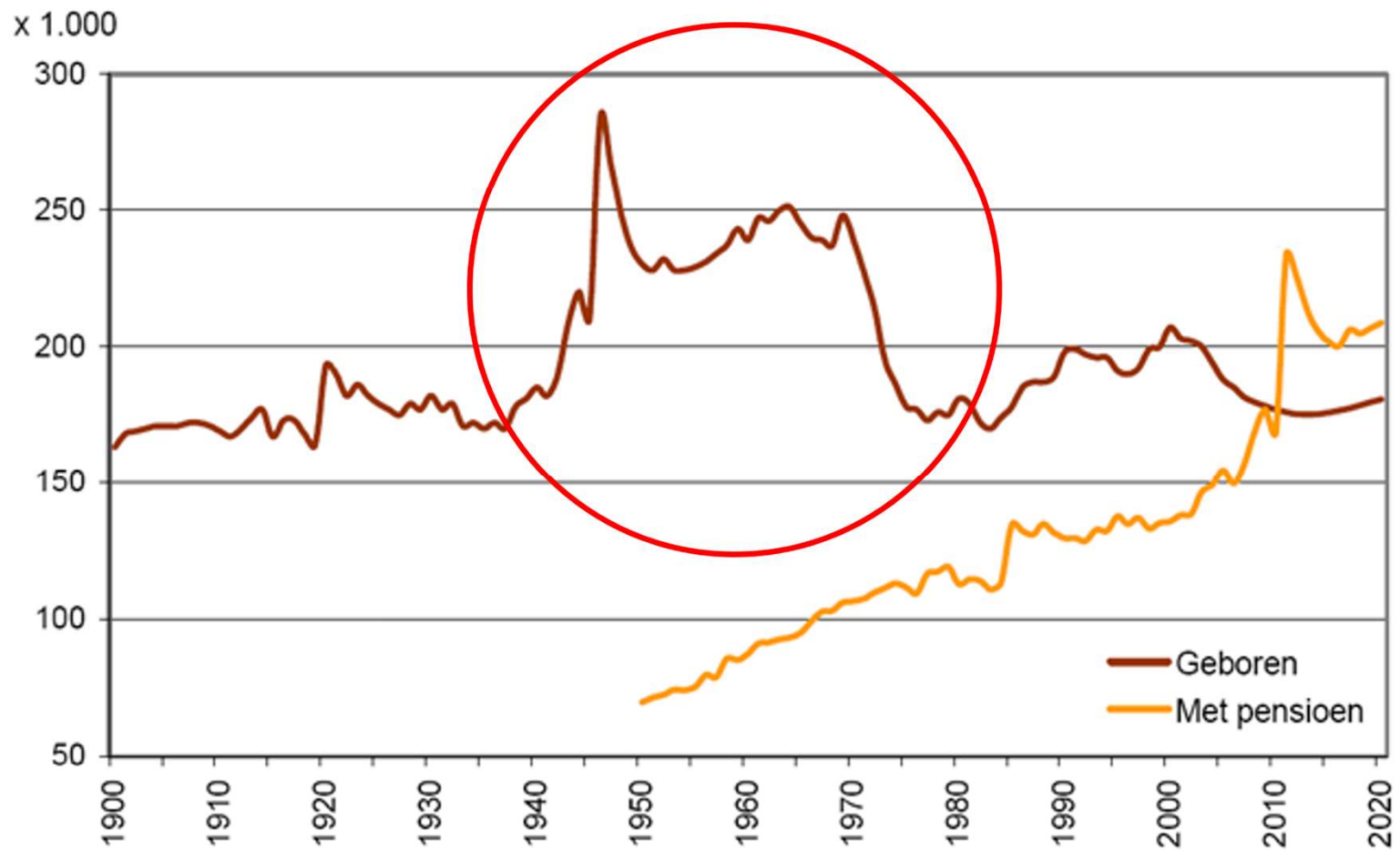

DIRECTEUR WONINGDIENST KEPPLER

EEN BELEID GEÏNSPIREERD VANUIT HOOGSTEMDE IDEALEN

G E B O O R T E G O L F I N N E D E R L A N D

J. KLIJNEN

JACOBA MULDER EN CORNELIS VAN EESTEREN 1958

VANUIT EEN SOCIAALMAATSCHAPPELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE STAD

'HET GEZIN IS DE OORSPRONG VAN DE STEDELIJKE GEMEENSCHAP'

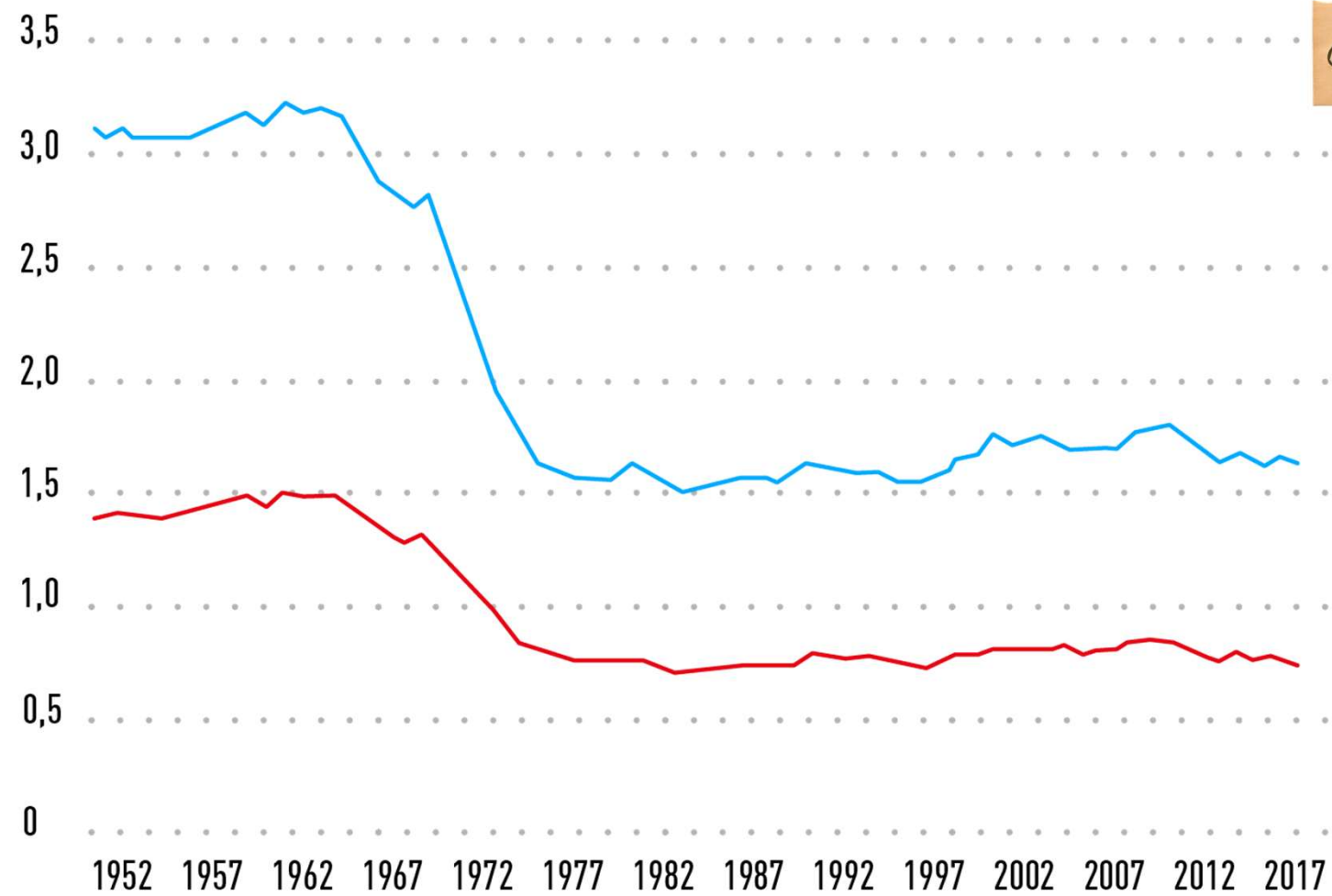

DE WIJK ALS SOCIALE EN RUIMTELIJKE EENHEID, HET GEZIN ALS HOEKSTEEN

N E D E R L A N D : E E N C U L T U U R V A N U I T S T E K E N D E V O L K S H U I S V E S T I N G

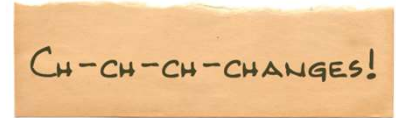

— GEMIDDELD KINDERTAL PER VROUW
— NETTO VERVANGINGSFACTOR

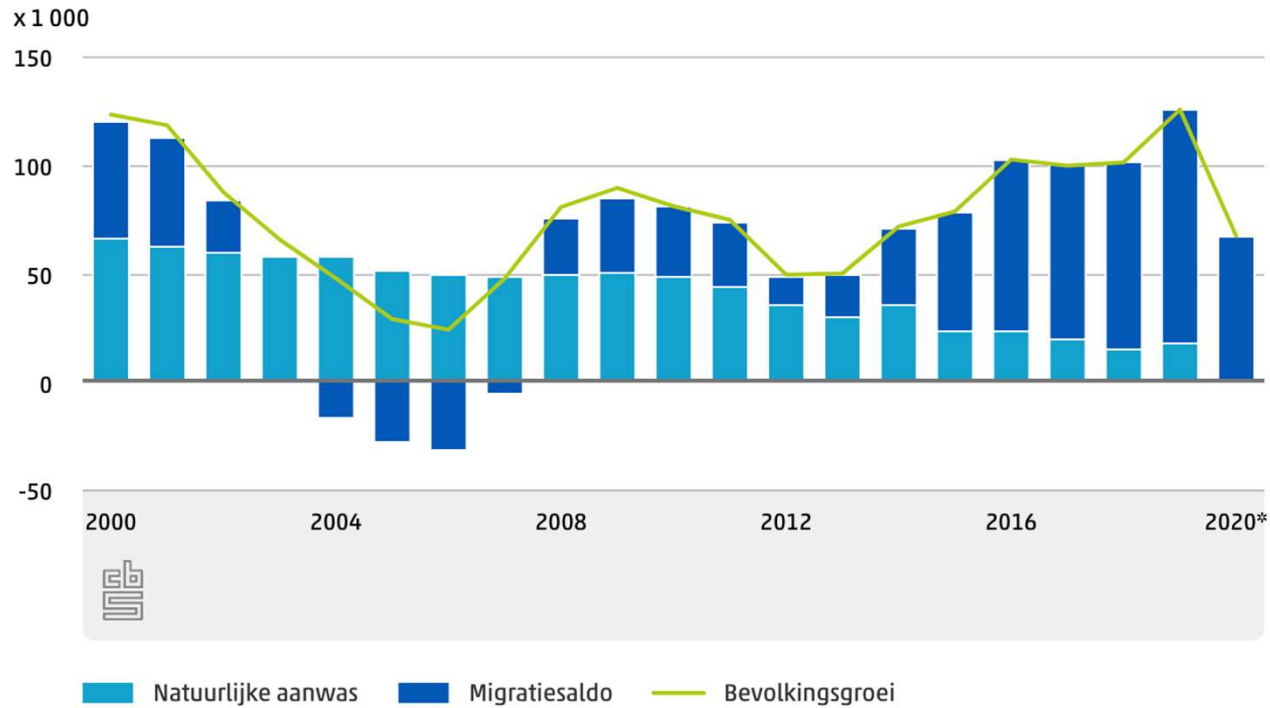

Bevolkingsontwikkeling

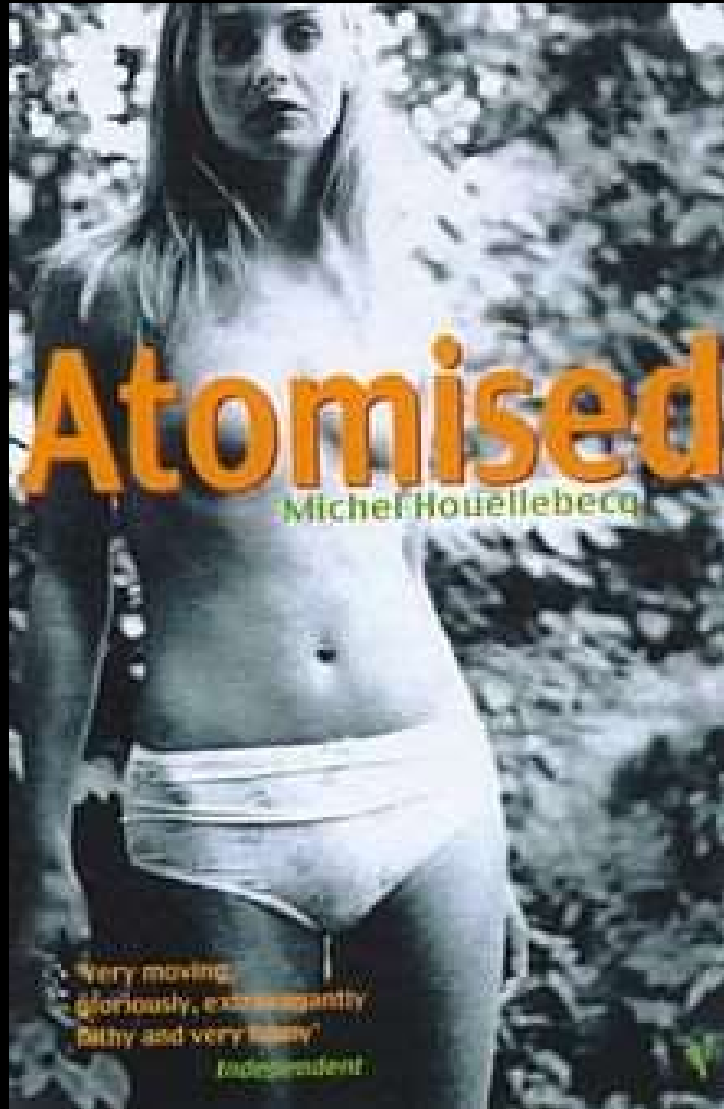
De Nederlandse bevolking groeide in 2020 met 67 108 personen (inclusief correcties). Door internationale migratie groeide de bevolking met 67 579 personen, maar door natuurlijke aanwas (geboorte minus sterfte) nam de bevolking af met 471 personen. Tot 2014 werd de bevolkingsgroei voornamelijk veroorzaakt door natuurlijke aanwas.

Bevolkingsontwikkeling

GROEI DOOR BUITENLANDSE MIGRATIE

'The universe is nothing but a furtive arrangement of elementary particles. A figure in transition toward chaos. That is what will finally prevail.'

Michel Houellebecq

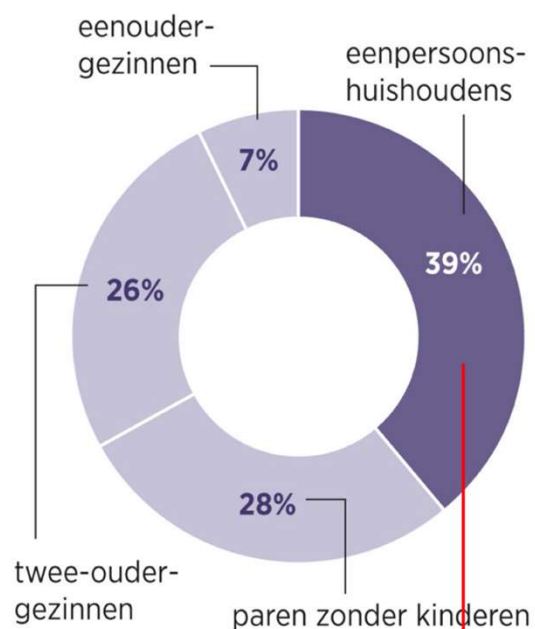

INDIVIDUALISING

Samenstelling huishoudens

in procenten, 2020

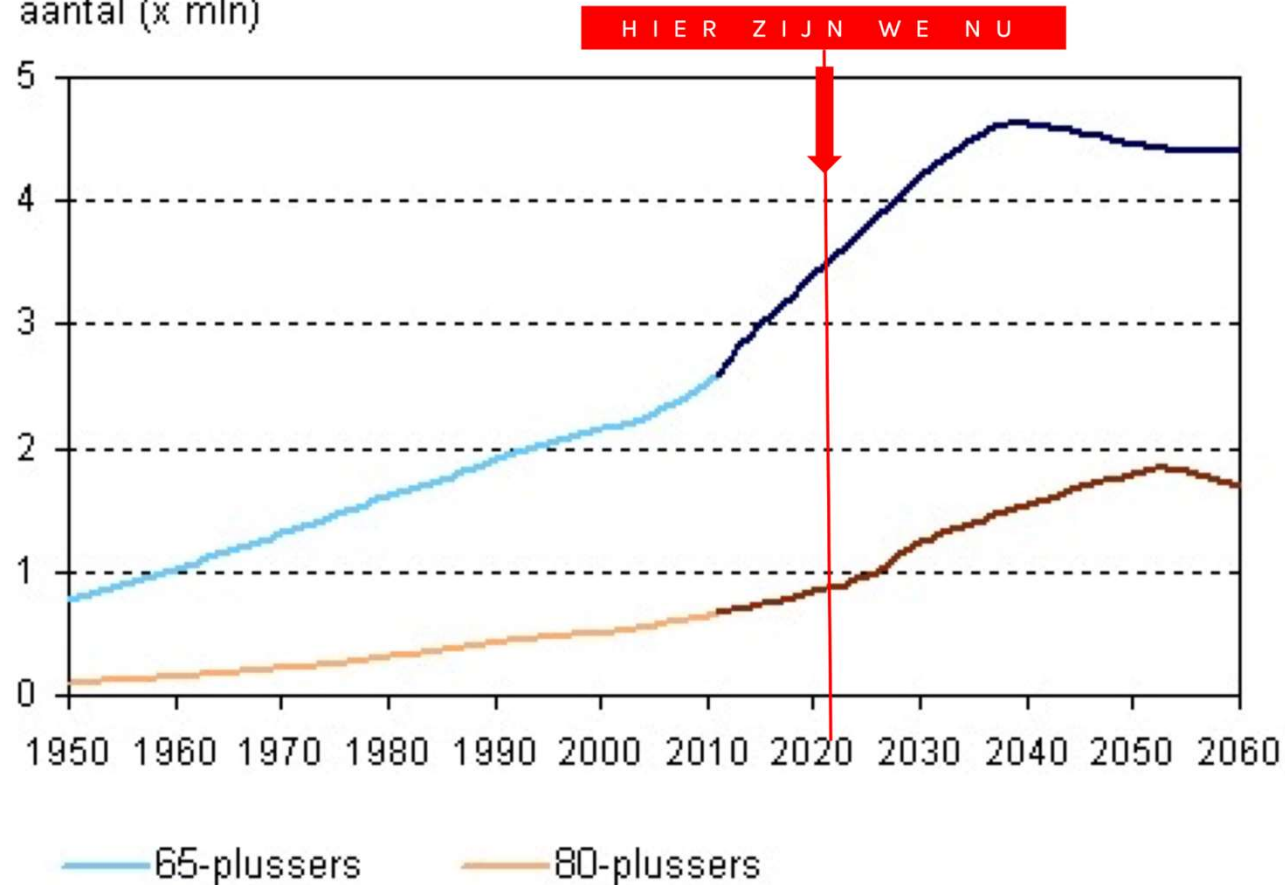

©TROUW | BRON: KAW

Beeld Sander Soewargana
Photo by: Beeld Sander Soewargana

IN POPULAIRE
STADSWIJKEN 50%

aantal (x mln)

Figuur 2: Grijze druk a, 1950-2010
Photo by: CBS Bevolkingsstatistiek

Steeds meer mensen leven zonder liefdespartner (en zijn vaak gelukkiger)

Liefde van de toekomst Antropoloog *Roanne van Voorst* schrijft deze zomer over liefde en seks in de toekomst. In deze aflevering: steeds meer mensen hebben (en willen) geen liefdespartner. Is dat erg?

11 augustus 2021 • Leestijd 5 minuten

Illustratie Jasmijn van der Weide

CH-CH-CH-CHANGES!

- het aantal singles in ons land groeit zo snel, dat over niet al te lange tijd **de meeste Nederlanders langdurig of zelfs levenslang vrijgezel** zullen zijn.
- In steden als Amsterdam en Rotterdam woont nu al iets minder dan **de helft van de inwoners alleen én heeft geen liefdesrelatie**.
- In **2055** woont naar verwachting achter **de helft van alle Nederlandse voordeuren één persoon zonder liefdesrelatie** (dus ook geen latrelatie).

Sociale omgeving

	Zuidplein / Zuiderpark / Wielewaal	Tarwewijk	Carnisse	Zuidwijk / Charlois Zuidrand	Oud-Charlois	Pendrecht	gebied Charlois	Rotterdam
<i>(Zeer) ernstig eenzaam</i>								
19 jaar en ouder	18% (11-24%)	15% (8-23%)	20% (12-28%)	21% (14-27%)	17% (10-24%)	14% (7-20%)	17% (14-20%)	14% (14-15%)
19-65 jaar	18% (9-26%)	16% (8-24%)	20% (11-29%)	22% (14-30%)	16% (8-24%)	13% (6-21%)	17% (14-21%)	15% (14-16%)
65 jaar en ouder	18% (10-26%)	9% (2-15%)	20% (11-28%)	18% (10-26%)	22% (13-30%)	16% (8-24%)	18% (14-21%)	13% (11-14%)
<i>Matig tot zeer ernstig eenzaam</i>								
19 jaar en ouder	57% (49-65%)	62% (53-71%)	63% (54-72%)	57% (49-65%)	58% (49-67%)	64% (55-73%)	61% (57-64%)	51% (50-52%)
19-65 jaar	54% (43-65%)	63% (52-73%)	64% (53-74%)	59% (50-69%)	57% (47-68%)	65% (55-76%)	61% (57-66%)	50% (49-52%)
65 jaar en ouder	63% (53-73%)	56% (45-67%)	56% (46-67%)	49% (39-59%)	65% (56-75%)	60% (50-70%)	57% (53-61%)	53% (51-54%)
<i>Emotioneel eenzaam</i>								
19 jaar en ouder	43% (35-51%)	44% (34-54%)	49% (39-58%)	46% (38-54%)	42% (33-52%)	47% (37-56%)	45% (41-49%)	37% (36-39%)
19-65 jaar	42% (31-53%)	44% (33-55%)	50% (39-61%)	46% (36-56%)	41% (30-52%)	47% (36-58%)	45% (41-50%)	38% (36-39%)
65 jaar en ouder	45% (34-56%)	39% (28-50%)	37% (26-47%)	45% (35-55%)	50% (40-61%)	45% (35-56%)	45% (40-49%)	36% (35-38%)
<i>Sociaal eenzaam</i>								
19 jaar en ouder	54% (46-63%)	59% (50-69%)	58% (49-68%)	55% (47-63%)	55% (46-64%)	60% (51-69%)	57% (53-61%)	50% (49-51%)
19-65 jaar	51% (40-62%)	60% (50-71%)	58% (48-69%)	55% (45-65%)	53% (43-64%)	59% (48-70%)	57% (52-62%)	49% (48-51%)
65 jaar en ouder	62% (51-73%)	48% (37-59%)	55% (44-65%)	54% (45-64%)	67% (58-77%)	64% (54-74%)	59% (54-63%)	53% (51-54%)
<i>Ontvangt weinig sociale steun</i>								
19 jaar en ouder	4% (1-7%)	7% (1-12%)	5% (1-9%)	11% (6-17%)	10% (5-16%)	2% (0-4%)	7% (5-9%)	5% (5-6%)
19-65 jaar	-	7% (1-13%)	5% (1-9%)	13% (7-20%)	11% (4-17%)	-	7% (5-10%)	5% (5-6%)
65 jaar en ouder	-	-	6% (1-11%)	6% (1-11%)	8% (2-14%)	6% (1-12%)	6% (3-8%)	4% (4-5%)
<i>Ooit slachtoffer van huiselijk geweld</i>								
19-65 jaar	12% (5-18%)	11% (5-18%)	9% (4-14%)	12% (6-18%)	7% (2-12%)	6% (1-11%)	9% (7-12%)	10% (9-11%)
<i>Afgelopen jaar slachtoffer van huiselijk geweld</i>								
19-65 jaar	-	-	3% (0-6%)	1% (0-3%)	0% (0-0%)	-	1% (0-2%)	1% (1-2%)
<i>Afgelopen 5 jaar slachtoffer huiselijk geweld</i>								
19-65 jaar	-	6% (1-11%)	5% (1-9%)	6% (0-11%)	3% (0-7%)	-	4% (2-6%)	3% (3-4%)

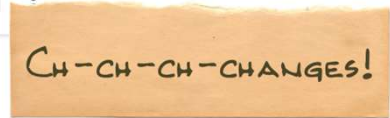
Vervolg op volgende pagina

11 % VAN DE VOLWASSENEN VOELT ZICH
ERNSTIG VEREENZAAMD

DE ESSENTIE VAN DE WOONOPGAVE: DE STRIJD TEGEN VEREENZAMING

NOS NIEUWS · BINNENLAND · 21-03-2017, 10:13 · AANGEPAST 21-03-2017, 11:14

Ruim één op de zes pubers kan slecht lezen

HOLLANDSE HOOGTE | SABINE JOOSTEN

Steeds meer vijftienjarigen hebben moeite met lezen, blijkt uit onderzoek van Stichting Lezen en Schrijven. Het lukt ruim één op de zes jongeren niet om een brief van de gemeente te lezen of ondertiteling van een film te volgen. In 2003 was dat nog 11,5 procent.

RUIM ÉÉN OP DE ZES JONGEREN KAN DE ONDERTITELING VAN EEN FILM NIET VOLGEN

TV

LAPTOP+PC

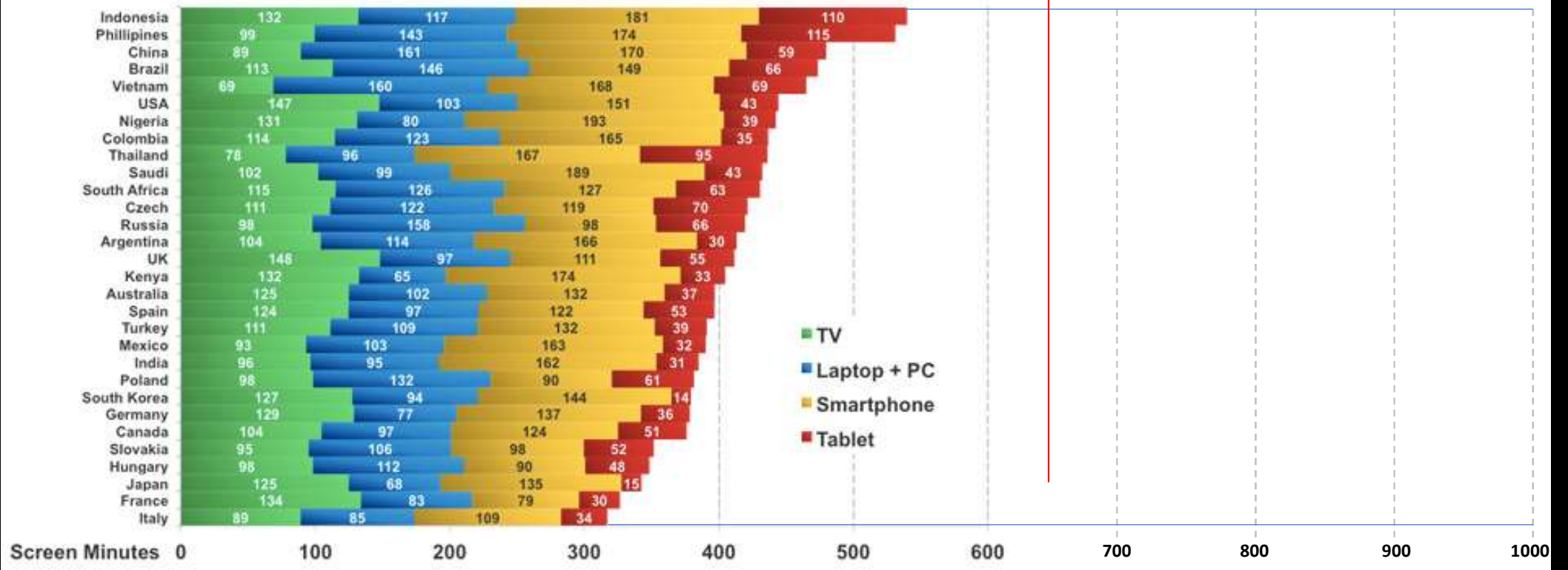
SMARTPHONE

TABLET

AVERAGE AMERICAN ADULT
640 MINUTES SCREEN TIME A DAY

Daily Distribution of Screen Minutes Across Countries (Mins)

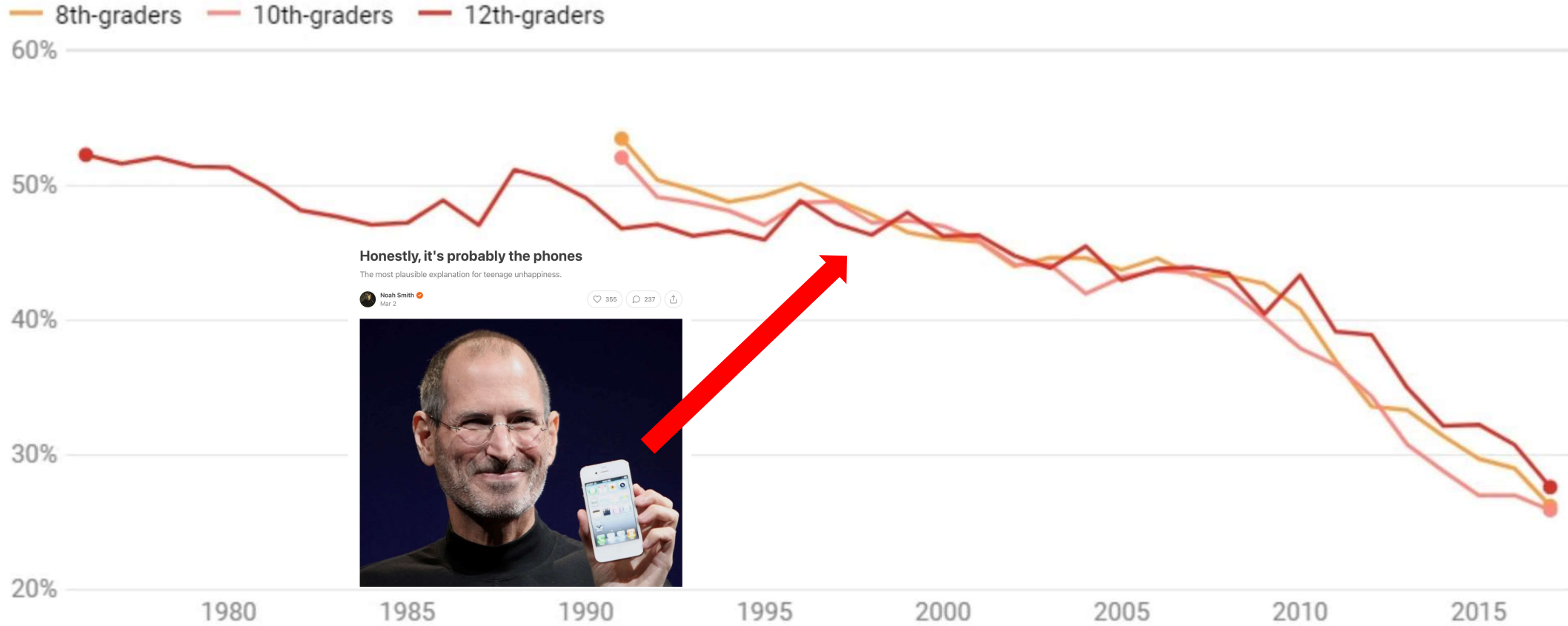

'DE NACHTWACHT'
REMBRANDT VAN RIJN

Teens who meet up with their friends 'almost every day'

The percentage has declined through the years, with the decline accelerating after 2010.

CH-CH-CH-CHANGES!

Honestly, it's probably the phones
The most plausible explanation for teenage unhappiness.

Noah Smith
Mar 2

355 237

Chart: The Conversation, CC-BY-ND • Source: [Monitoring the Future](#) • [Get the data](#)

GROTE KINDERRIJKE GEZINNEN - ➔ - NAAR 40% ALLEENSTAANDE HUISHOUDENS

GEBOORTEGOLF - ➔ - STERKE VERGRIJZING

CENTRALE ROL KERK EN VERENIGINGSLEVEN - ➔ - INDIVIDUALISERING, VEREENZAMING

HOMOGENE MAAKBARE SAMENLEVING - ➔ - MAATSCHAPPELIJKE TWEEDELING

STERKE VERZORGINGSSTAAT - ➔ - GROTER BEROEP OP ZELFREDZAAMHEID

OPVANG IN INSTITUTIES - ➔ - SLUITING ZORGINSTELLINGEN, LEEGSTAND

ALLES IS ANDERS GEWORDEN, BEHALVE NOG ONZE WOONWIJKEN

40 Years Difference

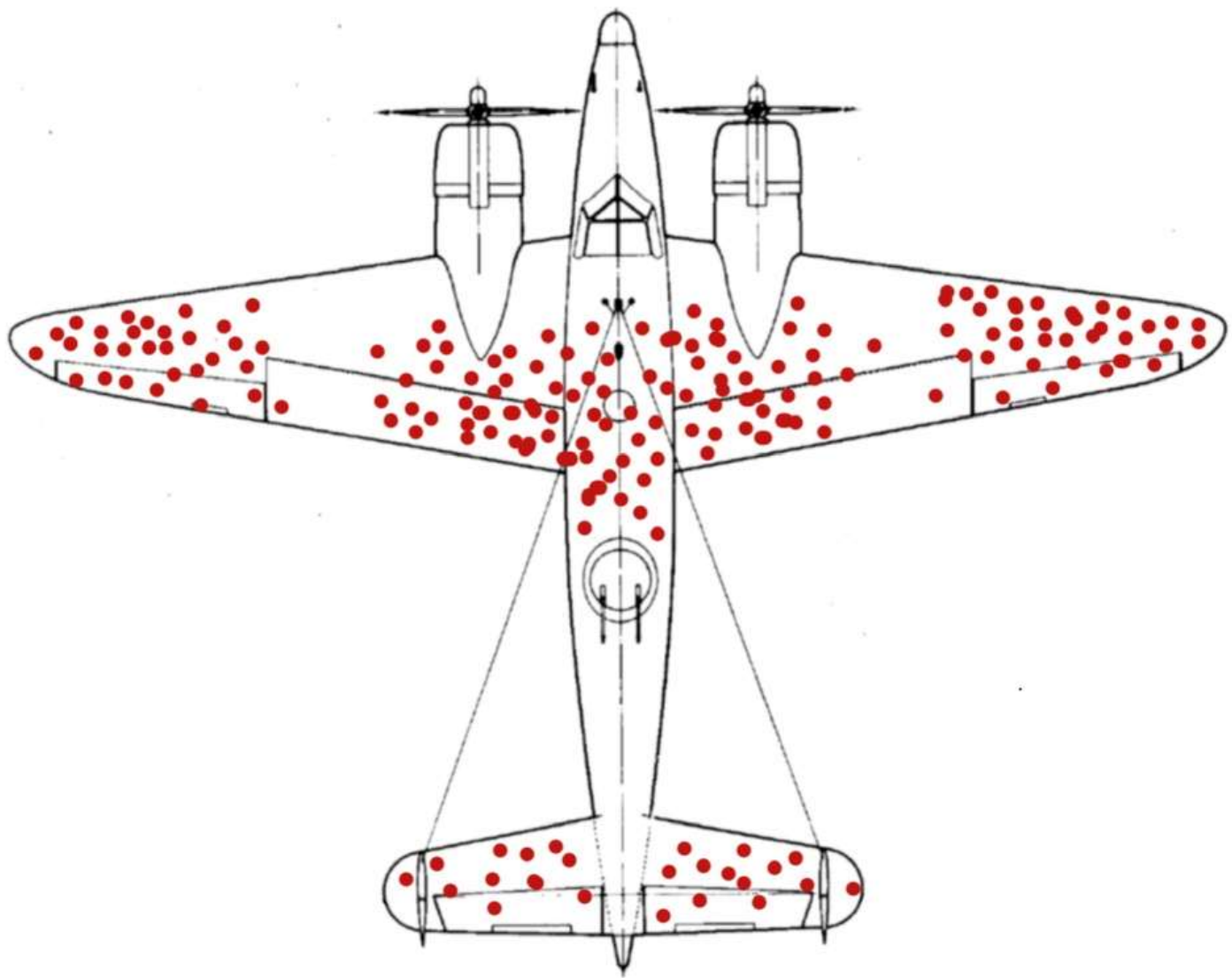

DE ONTWIKKELING VAN ONZE ZORGSYSTEMEN

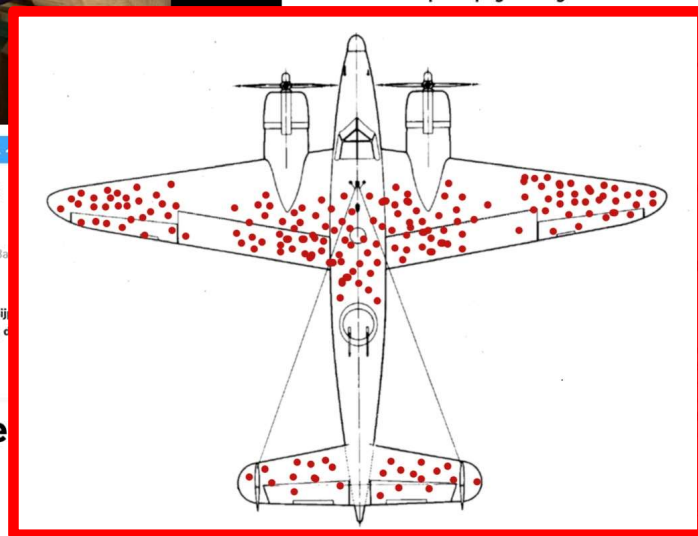
Measles

NOS Nieuws • Dinsdag 17 mei 2022, 05:00
'Zorg moet rigoureu veranderen', luidt boodschap campagne Zorginstituut

AMSTERDAM

Thuiszorg staat onder grote druk: "De hele zorgketen loopt vast"

15 december 2021, 07.00 uur - Aangepast 15 december 2021, 07.19 uur - Door Martine B...

Net als de ziekenhuiszorg en verpleegzorg staat op dit moment ook de thuiszorg in Amsterdam zwaar onder druk. Niet alleen corona is daar debet aan, maar ook een nij personeelstekort. "Het gebeurt dat we niet elke dag kunnen komen voor een wond, c

'De zorg loopt nu al vast, terwijl het e komen'

Kopieer de link

INTERVIEW MARIAN KALJOUW

De zorg staat voor een grotere verandering dan ooit tevoren: 'Alles blijven doen wat we doen, dat kán niet meer'

De zorg moet radicaal veranderen, zegt Marian Kaljouw bij haar afscheid als bestuursvoorzitter van de Nederlandse Zorgautoriteit. Om de toegankelijkheid te behouden, moeten er 'harde keuzen' worden gemaakt.

Michiel van der Geest 21 maart 2023 05:00

Pleidooi voor drastische omslag zorgstelsel: 'Koppel zorgpremie aan

Joop

Welke minister durft het huidige zorgsysteem failliet te verklaren?

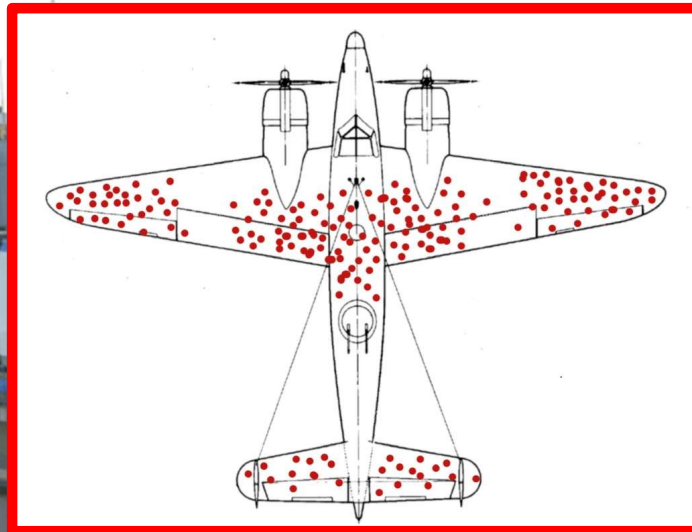
Dementiezorg loopt vast, drastisch ingrijpen geboden

De zorg voor mensen met dementie schiet tekort en dreigt vast te lopen. De zorg moet professioneler, beter en centraal worden georganiseerd.

ONZE ZORGSYSTEMEN ALS DE RODE STIPPEN

DE BUITENWERELD ALS DE WITTE VLAKKEN

CH-CH-CH-CHANGES!

'TRANSFORMATIVE CHANGE'

EEN FUNDAMENTELE VERANDERING
IN DE SOCIALE, ECONOMISCHE EN
TECHNOLOGISCHE STRUCTUREN VAN ONZE
MAATSCHAPPIJ

IN DE BUITENWERELD DE KOMENDE DERTIG JAAR : ALLESOMVATTENDE REVOLUTIE

“Par la maniere dont une societe se comporte avec les vieillards, elle devoile sans equivoque la verite – souvent soigneusement masquee – de ses principes et de ses fins. “» (p. 96)

“Met de manier waarmee een maatschappij omgaat met de ouderen, wordt op ondubbelzinnige wijze blootgelegd - vaak zorgvuldig gemaskeerd - wat de ware principes en doelstellingen ervan zijn.”

Simone de Beauvoir, LA VIEILLESSE, 1970

Arme gezinnen betalen hoogste prijs klimaatbeleid

Het klimaatbeleid drukt zwaar op lagere inkomens. Zij betalen te veel voor hun energierekening, concludeert een rapport.

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM. De reining voor het verbeteren van ons milieu wordt niet eerlijk verdeeld over Nederland. Gezinnen met lagere inkomens betalen verhoudingsgewijs meer dan rijkere huishoudens, terwijl ze minder vervuilen. Tegelijkertijd betaalt het bedrijfsleven minder aan energie- en klimaatbelasting dan consumenten, maar zijn bedrijven wel grotere vervuilers.

Dat is de conclusie van een rapport van onderzoeksbureau CE Delft en de UvA, in opdracht van Milieudefensie. Het rapport, dat dinsdag werd gepubliceerd, is een doorrekening van de klimaatafspraken die in 2015 in Parijs zijn gemaakt.

De gemiddelde temperatuur mag niet met meer dan 2 graden stijgen en daarvoor moet de uitstoot van broeikasgassen radicaal worden teruggebracht. Nederland wil in 2050 85 procent minder broeikasgassen dan in 1990 uitstoten. Om de norm van 'Parijs' te halen is een reductie van zelfs 100 procent noodzakelijk.

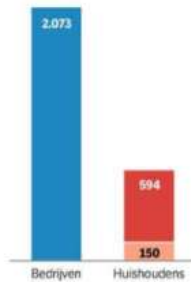
Als Nederland een klimaatneutrale energievoorziening wil bereiken kost dat in de periode tot 2050 zo'n 20 miljard euro per jaar.

Zonnepanelen

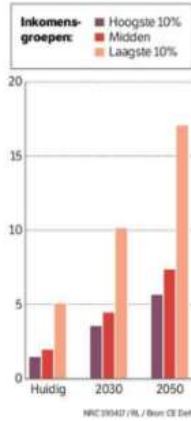
De overheid probeert met hogere heffingen op fossiele brandstoffen en subsidies en belastingkortingen op duurzame energie het gedrag van burgers en bedrijven te veranderen. Dat pakt niet gunstig uit voor de huishoudens met lagere inkomens. Zij profiteren amper van de subsidies die je bijvoorbeeld krijgt bij het aanleggen van zonnepanelen. Ook andere voordeeltjes, zoals het rijden van een elektrische lease-auto met weinig fiscale bijtelling, gaan meestal aan de neus van armere gezinnen voorbij. En die ongelijkheid neemt de komende jaren toe.

Scheve verdeling

Verdeling baten van het klimaatbeleid, in miljoenen euro's

Ontwikkeling in de kosten van het klimaatbeleid als aandeel van het besteedbaar inkomen van huishoudens, in procenten

De rijkste 10 procent van de Nederlandse huishoudens besteedt nu ongeveer 1,5 procent van hun inkomens (1.374 euro) aan kosten voor het klimaatbeleid. De armste 10 procent van alle Nederlandse huishoudens is meer dan 5 procent van het inkomen (372 euro) kwijt. Die gezinnen geven relatief veel geld uit aan warmte en elektriciteit. Daarom vertalen de kosten voor klimaatverbetering zich snel in een hogere energierekening.

Brandstofarmoede

Arme gezinnen hebben nu al moeite hun stroomrekening te betalen. In het Verenigd Koninkrijk wordt de term *fuel poverty* (brandstofarmoede) gebruikt als gezinnen meer dan 10 procent van hun inkomens aan de energierekening kwijt zijn. Verandert er niets aan de huidige verhoudingen, dan zijn de minstverdienende Nederlanders in 2050 meer dan 17 procent van hun inkomens aan kosten voor het klimaatbeleid kwijt (bij rijkere gezinnen is dat 5 procent).

De onderzoekers doen suggesties om de kosten voor klimaatbeleid meer naar draagkracht te verdelen. Er zou een heffingsvrije voet voor energiegebruik ingesteld kunnen worden, om kleinverbruikers te ontzien. Een andere optie is een energietarief dat oploopt naarmate je meer verbruikt - alleen is dat lastig bij autobrandstoffen.

De overheid zou lagere inkomens ook kunnen compenseren via een verlaging van de inkomstenbelasting in de eerste schijf of met gerichte subsidies op autodelen, openbaar vervoer en woningisolatie. Bij die toepassingen profiteren ook armere gezinnen mee, is de gedachte.

Het principe 'de vervuiler betaalt' gaat nu niet op. Het bedrijfsleven veroorzaakt jaarlijks 3,3 miljard euro aan maatschappelijke schade (kosten door CO2-uitstoot) en compenseert dat niet met hogere energie- en klimaatbelasting. Bedrijven ontvangen jaarlijks 2 miljard euro aan baten om over te schakelen op hernieuwbare energie. Ter vergelijking: huishoudens ontvangen minder dan 750 miljoen euro aan baten. Ruim de helft daarvan (404 miljoen euro) gaat naar elektrische auto's.

2016 ←

2022 →

2 In het nieuws

HERVERDELING

De rijkste mensen dragen niet de zwaarste lasten

In Nederland is minder herverdeling van hoge naar lage inkomens dan tot nu toe gedacht werd, schrijft het Centraal Planbureau.

Door onze redacteur
Christiaan Pelgrim

AMSTERDAM. De sterkste schouder dragen in Nederland niet de zwaarste lasten. Die opvallende conclusie trekt het Centraal Planbureau (CPB) deze vrijdag in een gedetailleerde studie naar alle Nederlandse huishoudens.

Middeninkomens en hoge inkomens betalen relatief ongeveer evenveel belasting: rond de 40 procent van hun inkomens. Nog opvallender zijn de uitersten. Voor de 0,01 procent hoogste inkomens is de belastingdruk ongeveer twee keer zo laag: 21 procent. De laagste inkomens betalen juist relatief méér belasting.

De bevindingen komen op een gevoelig moment. De prijzen in winkels en op energienota's stijgen snel en in politiek Den Haag leven er zorgen over hoe voor de lagere inkomens hierdoor geraakt worden.

„Dat topinkomens een stuk minder

belasting betalen, is een nieuwe uitkomst”, zegt belastingeconoom Arjan Lejour, een van de auteurs van de studie. „Het heersende beeld - dat hoge inkomens meer belasting betalen - blijkt niet uit deze studie.”

Minder premies

Een belangrijke verklaring is dat het planbureau nu alle belastingen meerekent. De inkomstenbelasting is hoger voor wie meer geld verdient. Maar voor andere belastingen geldt een omgekeerd effect.

Zo kennen de sociale premies (voor onder meer werkloosheids- en ar-

Ook de belasting op consumptie raakt lage inkomens harder

beidsongeschiktheidsregelingen) een bovengrens. Wie een hoger salaris heeft, hoeft over dat deel van het loon geen premie te betalen. Dus hoe hoger je loon boven die grens uitkomt, hoe lager je relatieve premielast.

Ook de belasting op consumptie (btw en accijnzen) raakt lage inkomens harder. Zij geven een groter

deel van hun inkomens uit, hoge inkomens houden meer over om te spenderen.

Het CPB baseert zich op 2016: een van de laatste jaren waarvoor volledige en gedetailleerde data beschikbaar waren.

Dat de 1 procent hoogste inkomens relatief weinig belasting betaalt, komt ook doordat zij relatief vaak een belang hebben in bedrijven. De belasting op bedrijfswinsten is aanzienlijk lager dan die op loon. „Deze winsten hebben we op basis van financiële belastingen aan huishoudens toegekend”, zegt Lejour. „Daardoor daalt de belastingdruk voor deze groep. Dat hebben we nu voor het eerst in beeld gebracht.”

Bijstand en toeslagen

Per saldo ziet het CPB alsnog een herverdeling van rijk naar arm, al is die kleiner dan uit eerdere studies naar voren is gekomen.

Deze herverdeling loopt niet via de belasting, maar via de uitgaven van de overheid. Allereerst profiteren de laagste inkomens sterk van allerlei vormen van inkomensondersteuning: van bijstandsuitkeringen tot toeslagen.

Maar het planbureau heeft breder gekeken, ook naar publieke uitgaven die 'in natura' bij huishoudens terecht komen, zoals onderwijs en zorg.

Veel van dit soort uitgaven komen ongeveer gelijkmatig terecht bij hoge en lage inkomens. Zo vloeit er ongeveer evenveel onderwijsbudget naar hoge als naar lage inkomens. Relatief gezien profiteren de lage inkomens hier het meest van: als percentage van hun inkomens gaat het om grote bedragen.

Een kleiner aantal uitgaven, zoals de jeugdzorg en langdurige zorg, komt ook in absolute zin vooral bij lage inkomensgroepen terecht.

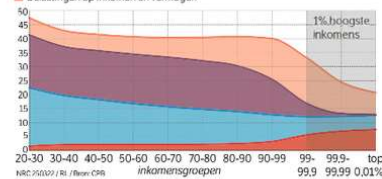
Zonder herverdeling via de overheid zou de helft laagste inkomens ongeveer 19 procent van het nationale inkomen ontvangen, bereikt het CPB. De overheid krikt dat op naar 29 procent.

De 10 procent hoogste inkomens ontvangt door overheidsingrijpen een kwart van het nationale inkomen, in plaats van een derde.

Topinkomens betalen relatief weinig belasting

Belastingen en sociale premies als percentage van het inkomen, 2016
Inkomensgroepen: alle huishoudens zijn gerangschikt naar hoogte van het inkomen. Daarna worden ze in groepen met evenveel huishoudens (10%-groepen) verdeeld.

■ Vennootschapsbelasting ■ Indirecte belastingen (o.a. btw en accijnzen)
■ Sociale zekerheidspremies (zoals WW en arbeidsongeschiktheid)
■ Belastingen op inkomens en vermogen

ALS JE EEN OV-KAART HEBT

ALS JE GEEN OV-KAART HEBT

ROTTERDAM : 1 OP DE 4 KINDEREN GROEIT OP IN ARMOEDE

WHO CARES : De drie initiators van prijsvraag

GIJSBERT VAN HERK
FLORIS ALKEMADE
PAULINE MEURS

bestuursvoorzitter van Stichting Humanitas
Rijksbouwmeester
voorzitter van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (vlnr)

who cares

ROTTERDAM CARNISSE

“Een echte doorgangswijk met een gouden randje”

GRONINGEN OOSTERPARKWIJK

“Een oude volksbuurt in transitie”

ALMERE HAVEN

“Met alle bewoners de volgende veertig jaar in”

GELEEN-ZUID/KLUIS

“Vergrijzing en krimp drukken op naoorlogse wijk”

GROTE THEMA'S KOPPELEN AAN VIER CONCRETE OPGAVES

voor nieuwe vormen van wonen, zorg en ondersteuning

Who cares- community of practice

WHO CARES community of practice is een netwerk waarin de ontwerpers en professionals uit de domeinen wonen en zorg met bewoners, gemeenten en professionals die werken aan nieuwe vormen van wonen en zorg als katalysator van wijkvernieuwing. De community is een vervolg op de prijsvraag Who Cares uit 2017. Op deze website kun je de ontwikkelingen van de projecten, het netwerk en de inzendingen volgen en delen.

blog

Oosterparkwijk krijgt eigen Michi-Noeki

Community of Practice

mei 2021

Het college van B&W wil op het Wielewaalplein in de Oosterparkwijk een Michi-Noeki realiseren. Dat is een laagdrempelige plek voor bewoners, die daar even naar het toilet kunnen, een kopje koffie kunnen drinken, een luisterend oor ontvangen en mensen uit de buurt tegenkomen. Michi-Noeki is geïnspireerd op de Michi No-Eki's uit Japan: halteplaatsen die zorgen voor toevallige ontmoetingen tussen wijkbewoners. Die ontmoetingen vergroten het welzijn van mensen in de wijk en gaan eenzaamheid tegen.

[meer...](#)

Best of both worlds - Samen zelfstandig wonen als biculturele uitkomst

Community of Practice

januari 2021

In maar weinig inzendingen voor de prijsvraag WHO CARES is aandacht gegeven aan onze diverse bevolkingssamenstelling en de waaier aan diverse zorg- en woonbehoeften. Van de woonzorgprojecten die bedoeld zijn voor specifieke doelgroepen hebben we geleerd dat gemeenten het lastig vinden om deze te ondersteunen. En dat terwijl deze projecten de wens om onderlinge hulp te verlenen, faciliteren.

Tijdens de werkconferentie van WHO CARES Community of Practice in mei 2019 vroeg Harry Moeskops in de talkshow over diversiteit aandacht voor het gebrek aan geschikte woonzorgvormen voor ouderen met een migratieachtergrond. We vroegen hem waarom deze aandacht zo belangrijk is.

Ben je geïnteresseerd in wonen, zorg en welzijn voor ouderen met een migratieachtergrond? Neem dan deel aan het webinar Diversiteit: Thuiskomst dat het platform ZorgSaamWonen organiseert op donderdag 11 februari 2021.

[meer...](#)

Lessen van WHO CARES Community of

Community of Practice

filter op inzending

Community of Practice

ALMERE

Expeditie Almere Haven

BloemkoolBurenBond

The Commons

Het rijtjeshuis past de zorg

ROTTERDAM

De hofjes van Carnisse

iCAREnische

Who Dares

GRONINGEN

Michi Noeki

Care2Share

SITTARD-GELEEN

De wijk als (t)huis!

Ikigai

Mark_Us Familiehuis

ФЛОРИС
АЛКЕМАДЕ

WHO CARES: РОЛЬ ГЛАВНОГО
АРХИТЕКТОРА В РЕШЕНИИ
СОЦИАЛЬНЫХ ПРОБЛЕМ

ИНСТИТУТ	17.07.2018 20.30	ЛЕКЦИЯ
STRELKA		LECTURE
INSTITUTE		

WHO CARES?
REDEVELOPING OUR
NEIGHBOURHOODS

FLORIS
ALKEMADE

ФЛОРИС
АЛКЕМАДЕ

WHO CARES: РОЛЬ ГЛАВНОГО
АРХИТЕКТОРА В РЕШЕНИИ
СОЦИАЛЬНЫХ ПРОБЛЕМ

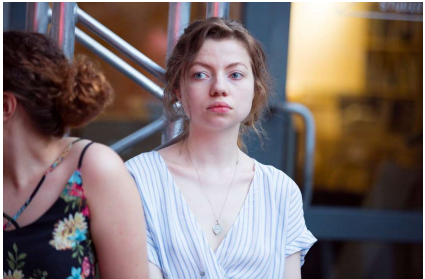
ИНСТИТУТ	17.07.2018 20.30	ЛЕКЦИЯ
STRELKA		LECTURE
INSTITUTE		

WHO CARES?
REDEVELOPING OUR
NEIGHBOURHOODS

FLORIS
ALKEMADE

DE UNIVERSELE VRAAG : WHO CARES IN MOSKOU

who cares

De toekomstige aanpak van wonen met zorg

Lessen van WHO CARES Community of Practice

DE KNELPUNTEN

1. Geschikte locaties : geschikt en betaalbaar
2. Eenduidige visie woonzorgopgave nodig bij gemeente
3. Financiering : zorggeld niet voor stenen of preventie
4. Burgers tegenover gebrekkige visie en beleidsvorming
5. Idealisme aan laten sluiten bij verwachtingspatronen

Ouderen kruipen bij elkaar om zorg te delen

KNARRENHOF Zelfstandig blijven door voor elkaar te zorgen. De bouw van een hofje voor ouderen in Zwolle vindt elders navolging.

ANDERE VORMEN VAN SAMENWONEN

**IN NEDERLAND STAAN
5 MILJOEN EENGEZINSWONINGEN**

**IN NEDERLAND ZIJN
2,6 MILJOEN GEZINNEN MET KINDEREN**

(inclusief éénouder-gezinnen)

**DUS 2,4 MILJOEN EENGEZINSWONINGEN
WAAR GEEN GEZIN IN WOONT**

**ALS JE DAARVAN $1/3 = 800.000$ WONINGEN SPLITST
HEB JE ER 1,6 MILJOEN BETAALBARE WONINGEN BIJ**

(ALLEEN SPLITSSEN BIJ WIE ZIJN WONING TE GROOT VINDT)

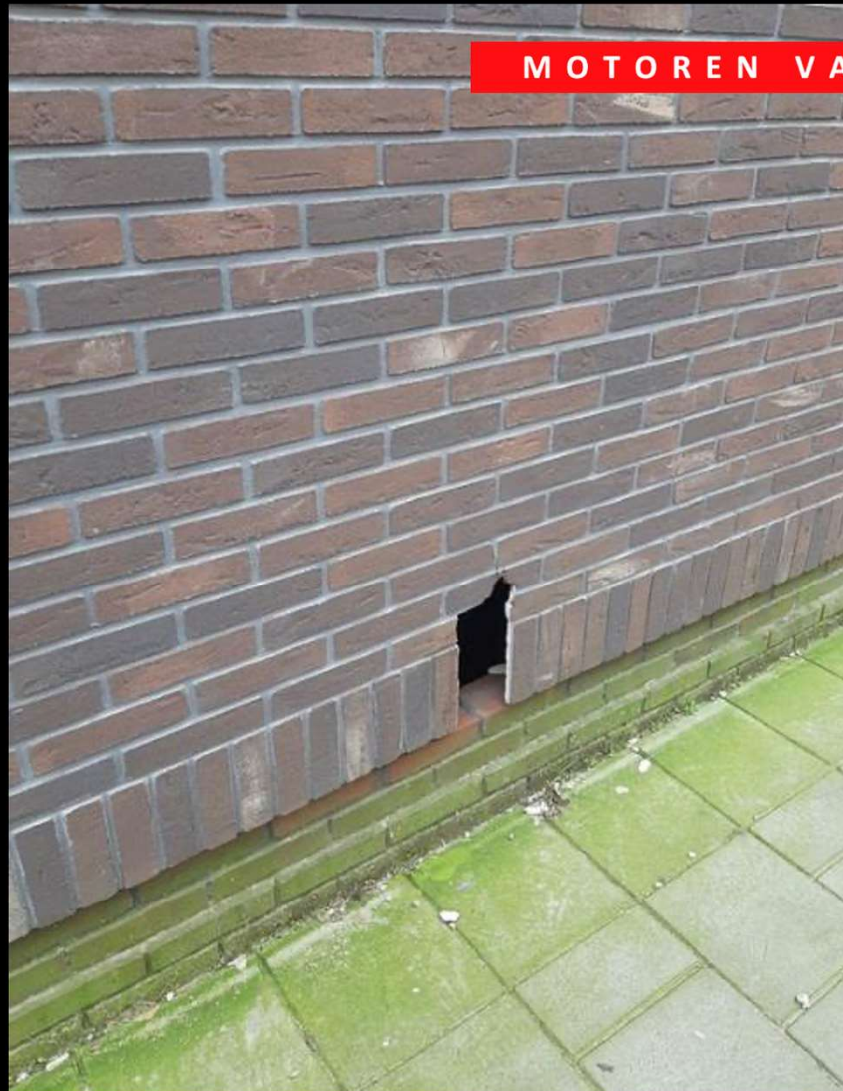
WAAROM AANDACHT VOOR BIOBASED

GEBOUWDE OMGEVING EN BOUW : 37 % VAN ALLE CO₂-UITSTOOT

DE WOONOPGAVE : 1 MILJOEN WONINGEN

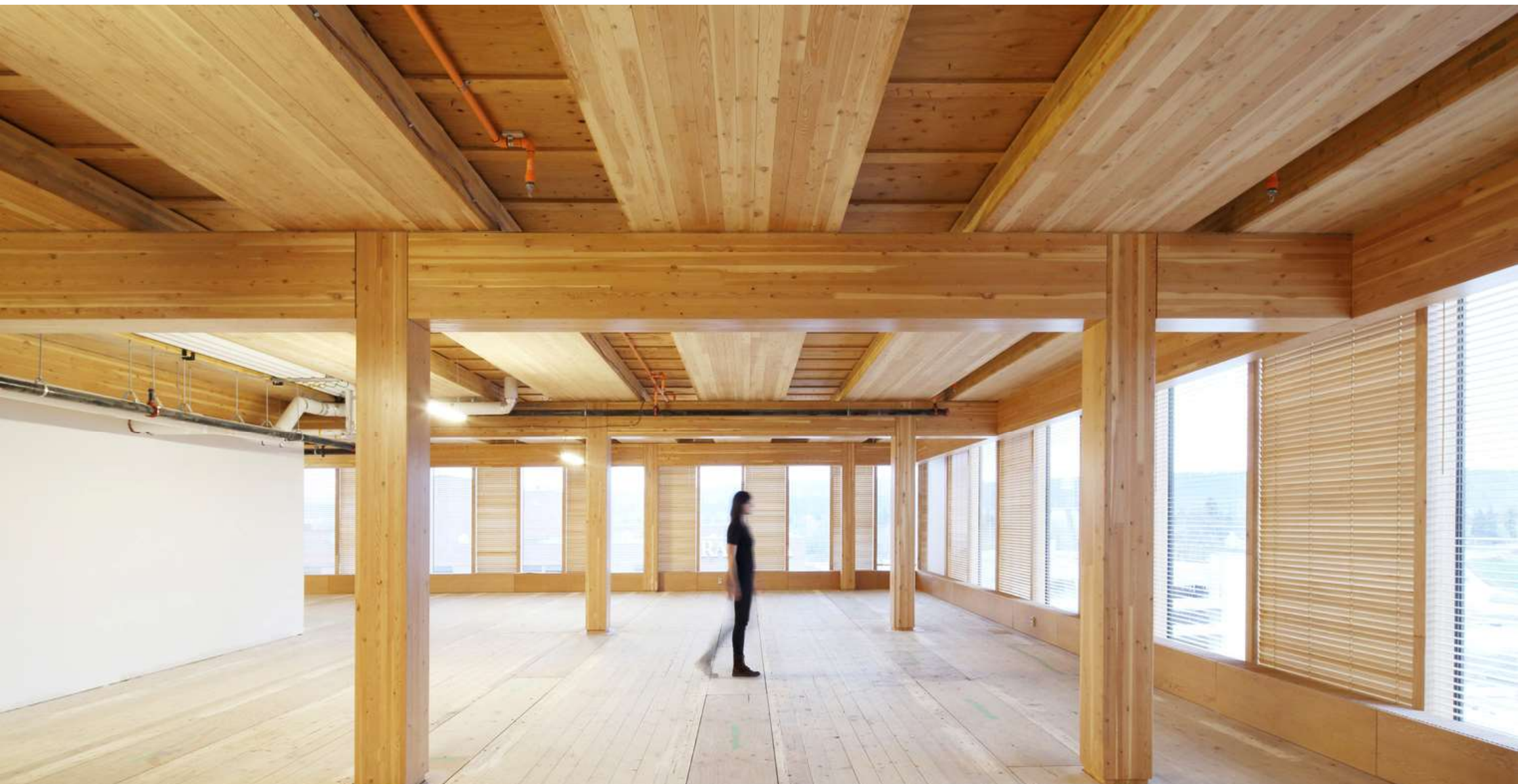
2030 : 55% CO₂-REDUCTIE TOV 1990

MOTOREN VAN VERANDERING

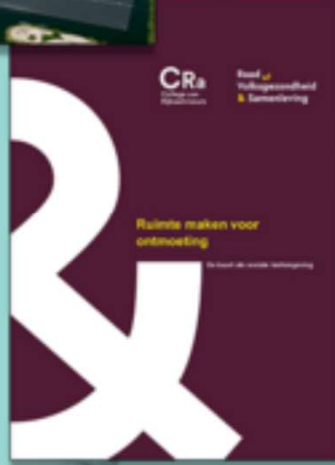

ONZE BOUWCULTUUR DREIGT EEN LEUGEN TE WORDEN

NATUURLIJKE MATERIALEN : EEN NIEUWE STEENKOOLLAAG IN ONZE STEDEN

ruimte en milieu / nieuws

Onderzoek: inbreiden veel goedkoper

Een nieuwe woonwijk binnen de bestaande bebouwing draagt tot vijf keer meer bij aan de gemeentelijke welvaart dan nieuwbouw in een weiland.

👤 Michiel Maas 📅 07 april 2023

Vacatures

Strategisch Business Controller

JS Consultancy

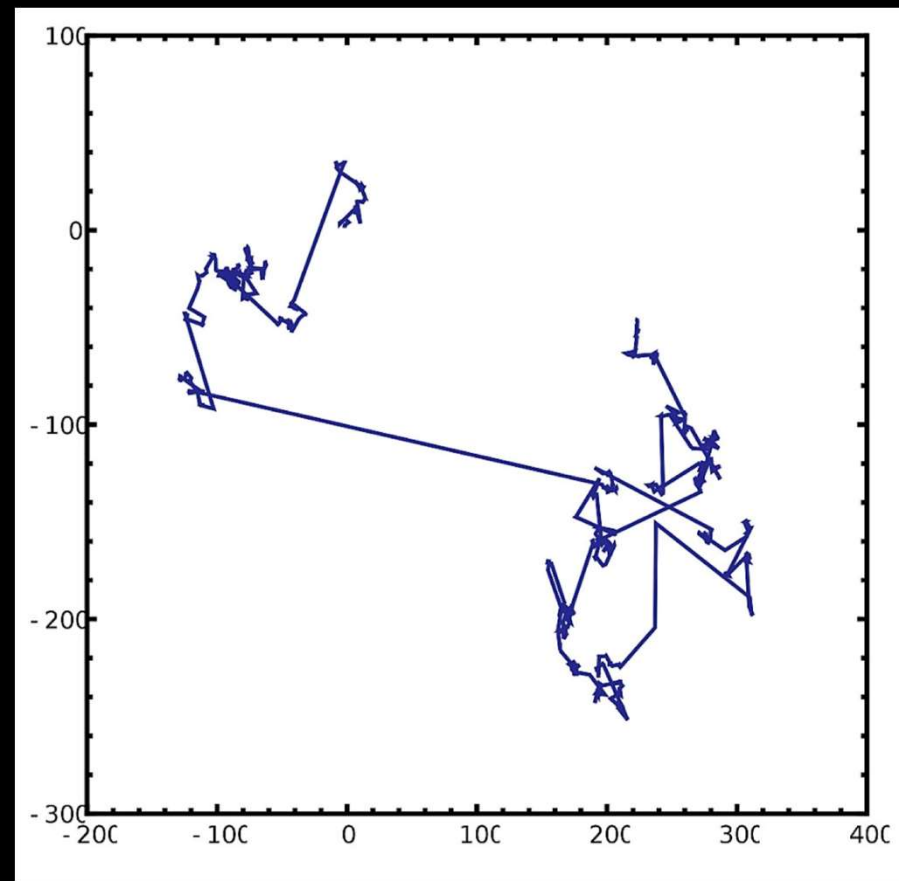
Senior projectleider civiel / Regisseur
civiele projecten

Gemeente Urk

Technisch Manager

JS Consultancy

Beleidsadviseur Sociaal domein Wmo

THE LEVY-WALK : THE SURVIVAL-PATTERN

DE KUNST OM VAN RICHTING TE VERANDEREN

New Urban Networks

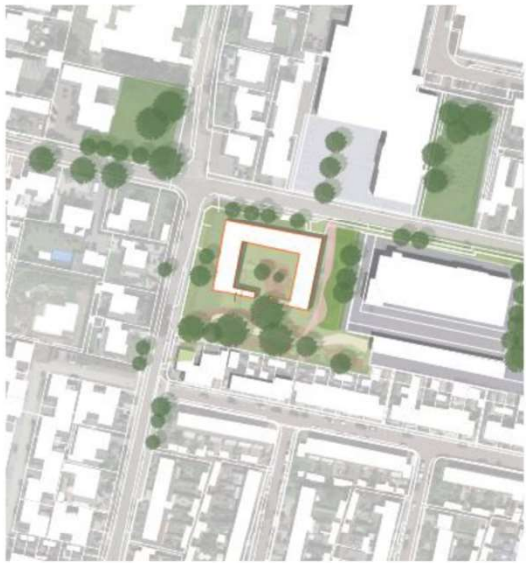

De Haydnlaan wordt recht door een nieuwe opening in het blok getrokken in plaats van de rondlopende ontsluitingsweg die het nu is. Hierdoor komt de oostelijke kop van het blok vrij in het groen te liggen, zeker als het gebouw van de orthodontist wordt verwijderd. Die functie kan samen met andere werkfuncties in de onderste twee lagen van dit centrale kopgebouw. De optopping van 1a2 woonlagen komt op de kop van dit blok naar beneden tot op het terras boven de werkruimten. En prachtige plek om de namiddagzon te delen.

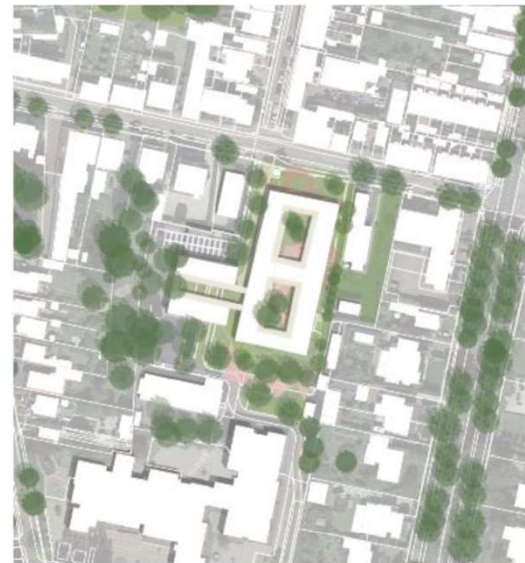
Activering plint, optoppen woongebouw & strategische sloop

voorbeeldinpassing Irenestraat

voorbeeldinpassing Lindenhof

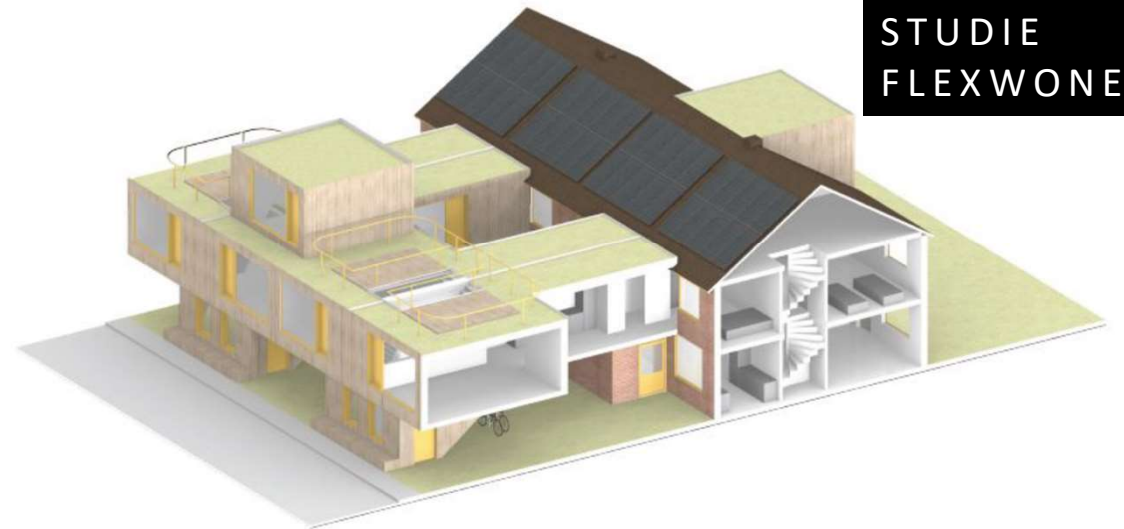

Klooster-achtige opzet: een gebouw met een veelheid ontmoetingsmogelijkheden

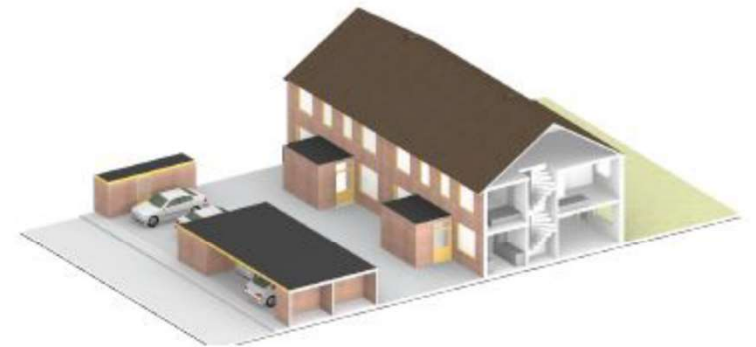
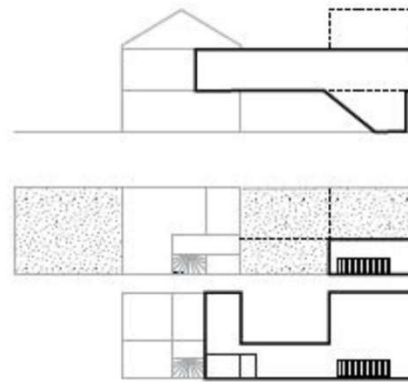

FLEXIBILITEIT: TIJDELIJKE BEWONING (KLEINE EENHEID, GROOT COLLECTIEF)

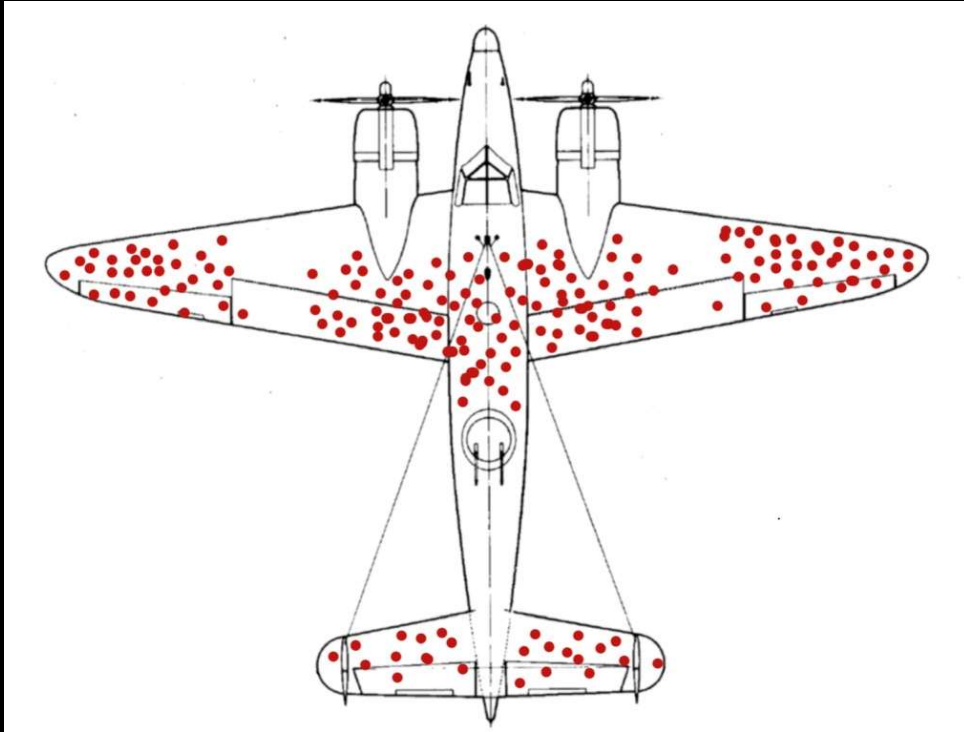

STUDIE
FLEXWONEN

FLEXIBILITEIT: DEMONTABEL

VAN HET AARDGAS AF -

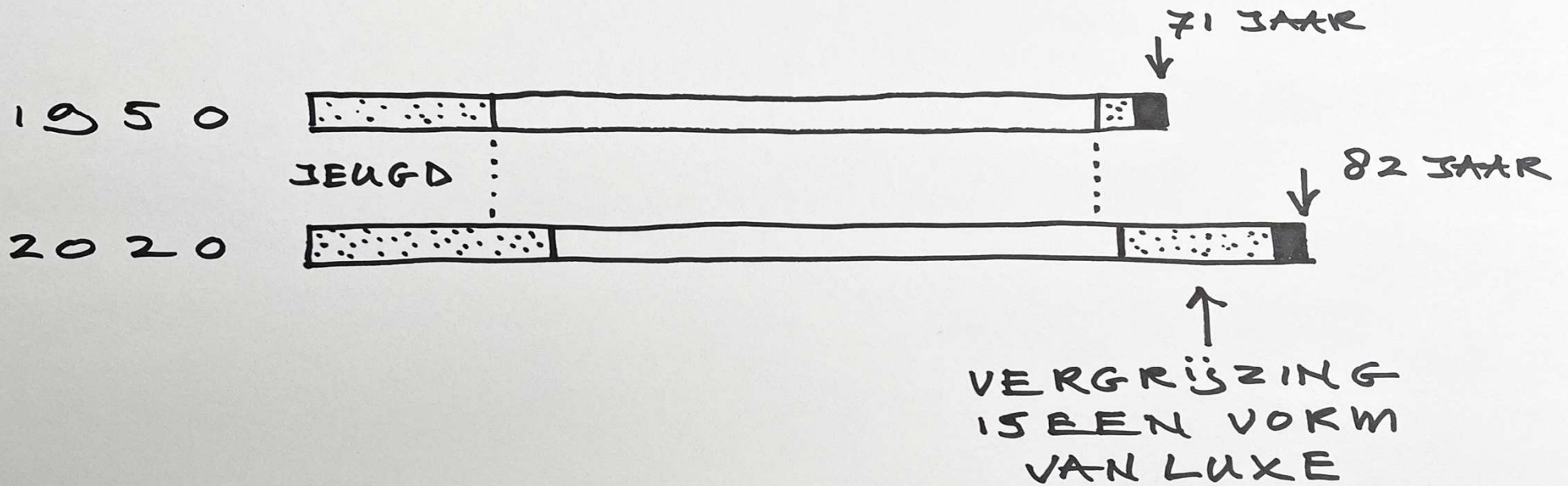
RODE STIPPEN : 1 MILJOEN WONINGEN
WITTE VLAKKEN : 8 MILJOEN WONINGEN

- ZONNEPANELEN OP DE DAKEN
- AANPAKKEN HITTESTRESS
- AANPASSINGEN MOBILITEIT
- CIRCULAIR BOUWEN
- LEEGSTAND WINKELSTRATEN
- TEKORT WONINGEN STARTERS/MIDDENGROEPEN
- 40% EENPERSOONSHUISHOUDENS
- STERKE VERGRIJZING
- 10% VOLWASSENEN STERK VEREENZAAMD
- MAATSCHAPPELIJKE TWEEDELING
- AANPAK SCHULDENPROBLEMATIEK
- GROTER BEROEP OP ZELFREDZAAMHEID
- SLUITING ZORGINSTELLINGEN, LEEGSTAND
- COMBINATIES WONEN/WERKEN NODIG
- 12% VOLWASSENEN IS LAAGGELETTERD

HOU HET OOG OP DE BAL : CONCENTREER JE OP DE ECHTE ZORGVRAAG

MOTOREN VAN VERANDERING

DE LEUVENSVERWACHTING

VERGRIJZING BIEDT DE SLEUTEL TOT ZINVOLLE VERANDERING

INTERVIEW WIM SINKE ZONNE-ENERGIEPROFESSOR

‘Zonne-energie kan een hoeksteen zijn’

Bijna emeritus hoogleraar Wim Sinke is optimistisch over zonne-energie. „Ik heb heel weinig zien mislukken.”

Door onze redactrice Laura Wisman

‘Een waanzinnig uitzicht op’, zegt Wim Sinke. Het zonnepaneel van TNO in het laboratorium door deuren, met in de verte een streep zee. Sinke staat op het dak, tussen twee stalen structuren voor testpanelen. De constructie zijn voor een kwart hout, de rest is anders. Bovendien laat Sinke trots alle nieuwe machines zien die proceswerk doen om de meest geavanceerde zonnepanelen te maken. Dit lab is gloednieuw, de theoretische opstelling moet nog plaatsvinden. Hij zal hier niet werken. Na veertig jaar zonnecelwetenschap neemt hij deze maand afscheid als hoofd onderzoeker zonne-energie van TNO en hoogleraar zonne-energie aan de Universiteit van Amsterdam.

Sinke is optimistisch over de rol van zonne-energie. Alrijd groeit ook. „Zonnecellen kempelen in Nederland een meer dan marginale rol spelen in elektriciteitsopwekking”, schreef hij al in 1985 in zijn proefschrift. En wat toen nog geen zonnepaneel in het straatbeeld te zien.

Wat trok je in de ‘marginale’ onderwerp zonne-energie?

„Ik ging natuurkunde studeren in 1974, met het rapport van de Club van Rome en de rente-olievrijheid vers in het geding. Ik was een bevoegde engineeringstudent en ik zocht naar mogelijkheden om natuurkunde te gebruiken voor iets waar de werkdruk van zou worden. Het vak was toen bestemd doordat het aan de basis stond van modern vliegtuig. Bidsing met afdoende hoede ik, over nieuw natuurkundig onderzoek om goedkope zonnecellen te maken, dat vond ik zetteven fantastisch. Niet lang daarna begon ik als student schied twee promovenda's bij het FOM-onderzoek voor atom- en moleculafysica dat nu Amfif heet.”

Wat werd er toen aan onderzoek naar zonne-energie gedaan?

„Het was nog een beetje onafhankelijk onderzoek. In industrie werd nog ontzettend weinig voor de behoeften van het groot. De verandering die bracht naar wat nu grotere zonnepanelen was er nog niet, maar ik had wel de mogelijkheid om grote stapelen te bouwen het onderzoek. In werken verspreid over Nederland raderde toen al met een aantal, een paar met een vate aanstelling en daardoor een promovendus en andere.”

Werd het wel of serieus genomen?

„In de zin van dat zonne-energie voor de lange termijn wellicht een optie zou zijn, maar het was niet serieus genomen. Het was een beetje een beetje als iets waar je Nederland mee kunt verduurzamen. Als je in zo'n vroeg stadium zit, moet je allerlei extrapolaties maken en in dat moment doen van onderzochten die nog moeten komen. Afhankelijk van hoe optimistisch je die technologie is, het een toekomst waar da wel of niet een grote rol in speelt.”

„In zekere zin was het die eerste jaren een klein clubje tegen de rest, wij geloofden er al wel in zonne-energie. Maar ik heb me altijd verzet tegen het idee dat je niet serieus wordt genomen, dan wordt het een self-fulfilling prophecy.”

Wim Sinke. „Er zijn heel veel dingen gelukt waarvan ik dacht dat het niet kon.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Carrière

40 jaar zonne-energie

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel.

„Ik streefde naar een 10 procent rendement, dat was mijn doel. Maar nu zie ik dat we nu 25 procent halen, dat is een groot succes.”

„We zaten in een veld van celk van kleine voltmeters en lage amperen. Een ontzettend belangrijke doorbraak voor zonne-energie is het bereiken van hogere voltmeters geweest. Duitsland nam dat in het voortouw begin jaren 90. In Nederland gebeurt dat het is later ook, via subsidies en het stimuleren van de markt. In het voorligende daar was verbleeden wij het onderzoek. Naad de celmen in de panelen, waren nu het rendement inmiddels tussen de 10 en 15 procent lag, gingen we ook werken aan verbetering van zonnepanelen aan het fabricatieteam te koppelen.”

Wat is de belangrijkste vraag onderzoek?

„Zijn gemiddeld zonne-energie nog een factor drie goedkoper geworden. Dat maakt het verschil tussen zonne-energie in de huidige situatie met een relevant maar bescheiden aandeel en zonne-energie die hoeksteen van de mondiale energievoorziening. Het is de schaal waar op geproduceerd wordt gesproken, en al het laaghangende fruit wat betreft het verbeteren van de systemen en processen is wel gepakt. De vraag hoe het rendement hoger kan komt nu in zijn volle glorie terug.”

„Ik denk dat het kan. De huidige zonnepanelen gaan richting 25 procent rendement. Dat komt in de buurt van het natuurkundig maximum wat mogelijk is met één materiaal. Een doorbraak gaat komen van het maken van tandems, twee lagen zonnecellen van verschillende materialen bovenop elkaar. Met stapelingen van meer lagen is 40 procent rendement op termijn mogelijk.”

„Het onderzoek onderzocht hoe zonne-energie in allerlei opstellingen geïntegreerd kan worden. Met panelen in verschillende vormen en kleuren, lichtdozende panelen en flexibele folies.”

Overal goedkope zonne-energie opwekken, hoeksteen van de mondiale energievoorziening. Dat lijkt bijna te mooi om waar te zijn.

„Ik ben volgens mij onderboud optimistisch. Ik heb weinig zien mislukken. Maar, er zijn heel veel dingen gelukt waarvan ik dacht dat het niet kon. Dat de ontzettend geavanceerde processen die er in het lab gebeurt ook goedkoop op grote schaal in fabrieken worden toegepast bijvoorbeeld, dat heb ik niet verwacht. Het is ongelooflijk hoeveel technologie je krijgt voor hoe weinig geld als je een modern zonnepaneel koopt. „De cycling en circulariteit, dat is nu een zoe, gaat we ook zeker oplossen. Technisch gaat het lukken maar ook het zijn hoge kosten en ingelgving voor belangrijk om het op grote schaal te kunnen verspreiden. De afhankelijkheid van China als productie land wordt het laatste de overwinning uitgesproken. Een serie problemen waar we in Europa hard tegenaan zijn gegaan. Sinds dat heeft ingegrepen, zijn die dingen ja gelders, in binnen en buiten van alles opgezet om de afhankelijkheid hier voor de gang te krijgen. Ik heb hoopgevoerd.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

„Jemiddeld zijn de zonnepanelen nu al goedkoper dan de elektriciteit die ze produceren. Het is heel belangrijk dat we dat kunnen bereiken, dat is een groot succes.”

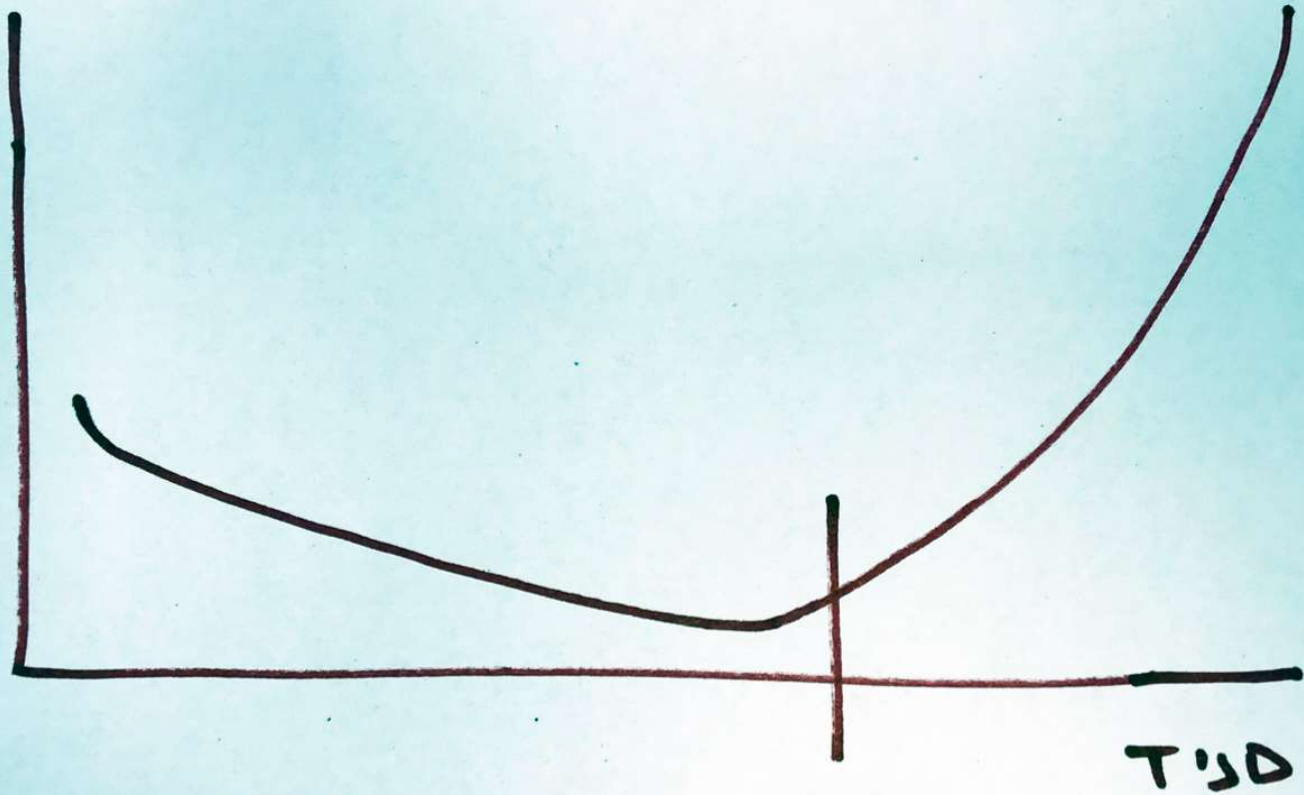
„Ik denk dat het kan. De huidige siliconepanelen gaan richting 25 procent rendement. Dat komt in de buurt van het natuurkundig maximum wat mogelijk is met één materiaal. Een doorbraak gaat komen van het maken van tandems, twee lagen zonnecellen van verschillende materialen bovenop elkaar. Met stapelingen van meer lagen is 40 procent rendement op termijn mogelijk.

er zijn heel veel dingen gelukt waarvan ik dacht dat het niet kon

TRANSFORMATIVE CHANGE : WAT TELT IS NIET WAT JE KUNT MAAR WAT JE WILT

DUURZAAMHEID

HIER ZIJN
WE NU

DE ZORGOPGAVE

KINTSUKUROI

(n.) (v.phr.) "to repair with gold";

the art of repairing pottery with gold or silver lacquer and understanding that the piece is more beautiful for having been broken

REPAREREN MET GOUD

FLORIS ALKEMADE

WHO CARES

DE KUNST OM VAN RICHTING TE VERANDEREN

FLORIS ALKEMADE

SENECA - CONGRES
13 SEPTEMBER 2023

